ORVOSKARI HIRMONDÓ

Pécs, 2005. szeptember

TARTALOM

Az avatási ünnepségeken elhangzott köszöntők

Tanévnyitó és kitüntetések

Regionális Egyetemi Tudásközpontok

Változások a Nyelvi Intézetben

Német oktatás az Anatómiai és Orvosi Biológiai Intézetben

Marosvásárhelyi egyetemisták nyári gyakorlata az orvoskaron *(Miseta Attila)*

Gazdasági hírek

Romhányi professzor emlékezete érmeken *(Süle Tamás)*

Dr. Takátsy Tibor szülész-nőgyógyászról ***(Vértes László)***

Könyvismertetők

Ősz Erzsébet 1970-2005

Intézeti, klinikai hírek

■

Tudományos közlemények

■

Sajtószemle

■

KÉPEK

Első borító föntről és balról: Rovinj *(Barthó L.),* Trogir *(Sebők B.),* Dalmácia *(Somoskeöy Sz.),* Great Skellig, Írország *(Takács G.),* Monte Carlo *(Tóth P.).*
Hátsó borító: Ilyés Vészti Mihály műhelye – Korond *(Miseta A.),* Buzsák *(Barthó L.),* Tamási Áron szülőháza – Farkaslaka, *(Miseta A.),* Mecsek *(Benkó Rita),* Kolostor bejárata, Mikháza, Maros megye *(Ember I.).*
Közép: Marseille *(Tóth P.),* Dalmácia, Az Atlanti óceán Fokvárosnál *(Somoskeöy Sz.),* Spetses, Görögország *(Tóth P.),* Berchtesgaden és Orebic *(Hollósy T.),* Santanderi városháza és Simanca *(Tóth M.),* Neuschwanstein *(Hollósy T.),* Porec, Rovinj *(Barthó L.).*

A fogorvosok és gyógyszerészek avatási ünnepségét 2005. június 25-én tartottuk, az általános orvosok avatása pedig július 2-án volt. Az alábbiakban az ünnepi beszédeket közöljük.

FOGORVOS- ÉS GYÓGYSZERÉSZAVATÁS

Tisztelt Dékán Úr, Tisztelt Centrumelnök Úr,
Tisztelt Professzorok,
Tisztelt Vendégeink, újonnan avatott doktoraink, Kedves Kolléganők és Kolléga Urak!

Nagyrabecsüléssel köszöntöm Önöket a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kara fogorvos doktori- és gyógyszerészavató ünnepségén. A Fogorvostudományi Szakon ez a meghitt ünnepi esemény már 28. alkalommal kerül megrendezésre. A képzés kezdetétől eltelt több mint három évtized erősítette hagyományainkat, értékeket épített és oktatói tapasztalatokat halmozott fel. Támaszkodhatunk erre a múltra. Ez különösen fontos volt most, a mögöttünk álló oktatási évben, mikor képzésünk átfogó értékelésére került sor, nevezetesen, a szak akkreditációjára. Erre a folyamatra a Magyar Akkreditációs Bizottság hét éves időszak után adott utasítást karunknak. Számot adtunk oktatási eredményeinkről, összegeztük és feldolgoztuk a fogorvosoktatás elméleti alapozó, preklinikai és klinikai moduljait. Ebben az akkreditációs eljárásban új szervezeti forma volt, hogy az országban működő azonos szakokat egymáshoz hasonlíthatta az értékelő bizottság. Hazánkban már két fogorvostudományi karon és két orvostudományi kar két szakán szerveződik a fogorvosoktatás. Milyen erényeinket és milyen nehézségeinket láthattuk ebben a megmérettetésben?

Láttuk, hogy a hét évvel korábbi időszakhoz képest a Fogászati és Szájsebészeti Klinikán sokkal hatékonyabb oktatói csoportokban, jelentősen kevesebb oktatóval igen nagy odaadással korszerű klinikai programot adtunk hallgatóinknak. Ennek hatékonyságát, kiscsoportos közvetlenségét és szinte minden egyes diákra lebontott számon kérő formáját a most avatott ifjú kollégák személyesen is bizonyíthatják.

Ugyanakkor látnunk kell, hogy a versenyhelyzetben nem állunk jól a többi egyetemhez viszonyítva, hiszen Budapesten és Debrecenben milliárdos beruházásokat valósítottak, illetve valósítanak meg a fogorvosképzésben. Karunk és a szak vezetésének tisztán kell látnia, hogy hasonló működési körülmény és pénzügyi környezet van minden képzőhelyen, ezeket Pécsett is ki kell használnunk, ha támaszkodni akarunk hosszú távon arra a szellemi kapacitásra, amely a fogorvosoktatásunkban kiépült és készen áll a magyar oktatáson túl nemcsak a német nyelvű képzésre, amely az idén már megkezdődött, hanem az angol nyelvű fogorvosképzési programra is. Az angol nyelvű oktatás kurrikulumát ebben a tanévben dolgoztuk ki és megvan a lehetőség az általános orvosképzés elméleti moduljai után, hogy ezekre a fogorvosképzés ráépüljön. Gyakorlatilag tudatosulni kell az egyetemi, a kari és a centrumvezetésben annak, hogy egy erős fogorvosképzés összegyetemi, és azon belül az egészségtudományi képzés tekintélyét erősítheti jelentős mértékben. Látva a hazai fogászati klinikák fejlődését, világosan követhető, hogy nem extra lehetőségek, vagy lobbitevékenység segített máshol sem, hanem olyan korrekt üzleti, banki-pénzügyi elhatározások, amelyek után előre látó döntéssorozat következett. Ez lehet az alapja a ma már gyorsan megvalósítható projekteknek az egyetemi képzésben is.

Az avatási beszédnek hagyományosan egy olyan elbocsátó szép üzenetnek is kell lennie, amely példamutató és útravaló az egyetemről távozó diáknak. Az idei történetem *Per Ingmar*

PTE ORVOSKARI HÍRMONDÓ

Felelős szerkesztő Rőth Erzsébet, Barthó Loránd
■
Tördelőszerkesztő: Babarciné Stettner Lenke.
A szerkesztőség címe: PTE Általános Orvostudományi Kar, Sajtóiroda, 7624 Pécs, Szigeti út 12.
Tel.: 536-116, 536-000/1214.Fax: 536-115. E-mail: hirmondo@aok.pte.hu ■ HU ISSN 1586-1031
■
Elektronikus publikáció: Somoskeöy Szabolcs ■ www.aok.pte.hu/hirmondo ■ HU ISSN 1586-1295
Nyomtatta a PTE ÁOK Nyomdája. Vezető: Ollmann Ágnes
Borító és közép: NYÁR

Branemark göteborgi svéd anatómushoz kötődik, aki különös jelenséget figyelt meg az 1960-as évek elején, amikor a nyúl combcsontokba titániumcsavarokat tett és hosszabb megfigyelés után azt látta a mikroszkópos feldolgozás során, hogy a csontszövet rendkívül szorosan nőtt a titániumfelületre óriási nyomatékot elviselve. Abban az időben Svédországban, a nagy hatású fogászati prevenciós intézkedések előtt, igen sok fogatlan ember küszködött a protézisével. Az addig gyakorolt implantációs eljárások igen bonyolultak és jelentős százalékban sikertelenek voltak, óriási defektusokat hagyva a kilökődések után. Igen jelentős kutatás indult meg az állcsontokba építhető csavar-implantációk felé. A beagle dog vadászkutyákkal viseltetett implantációs fogpótlások arra is választ adtak, hogy a szájüreg felé szorosan hámtapadás is képződhet, megakadályozva az infekciót a frissen kialakult csontrögzítésen. Először teljes fogatlan betegeken, majd részlegesen fogatlanoknál is alkalmazták a Branemark-csavarokat, és az 1978-as torontói konferencián már 10 éves klinikai eredményekben 90 % feletti osszeointegrációt mutatott be a svéd munkacsoport. Ezt követően szédületes elterjedés következett a világon és hazánkban is. A Branemark-implantátumok felhasználását jelentősen lassította a beszerzés magas ára, de a hasonló műszaki tartalommal előállított titániumcsavar-sorozatok százait hozták forgalomba. Azonban az ipari standard és a minőségi összehasonlítás alapja továbbra is a svéd eredeti készítmények maradtak. Ma már az a kérdés, hogy az implantációs módszer mennyire lehet biztonságos, mennyire esztétikus és időtálló egy emberi élet elkövetkező évtizedeiben. Ezekre is evidenciákon alapuló válaszokat adott és ad ma is a Branemark munkacsoport.

Mi a példamutató a fogászati implantációs fogpótlások fejlődésében? Elsősorban az alapkutatás eredményessége, az innováció hatékonysága, ahogy egy szöveti struktúra viselkedése ma már milliók számára adott hatásos rehabilitációt egy gyakori szájbetegségben. Ehhez a klinikai kutatás példamutató szervezettséggel szolgáltatta azokat az ismereteket, amelyek iránt, ha időben volt fogékony a tájékozódó fogorvos, akkor olyan eljárásra talált rá, amely új lehetőségeket nyit meg sikeresen a saját protetikai praxisában. Azonban a branemarki példa arra is tanít, hogy szigorú indikációk, rendkívül intenzív felkészülés, nagy manuális gyakorlat, mély empátia, együttérző gondoskodás feltétlen kell ebben a terápiában is.

Kedves ifjú Kollégák!

Köszönöm Önöknek, hogy öt évvel ezelőtt az egyetemek közül a miénket választották, megbíztak bennünk és remélem, megfeleltünk azoknak az elvárásoknak, amelyek teljesítését remélték.

Önöknek számolni kell azzal, hogy alkotó tevékenységük következő évtizedeit egy különös világrendben és ugyanakkor rendkívül nyitott Európában élik meg. Különös ez a rendszer azért, mert még mindig az oktatástól eltérő, más társadalmi szféra felé áramlanak a gazdasági források. Hiszen itt, városunkban a régi Sztomatológiai Klinikából bankot építettek, más esetben pedig előbb újítanak fel pénzintézeteket, mint a jóval hosszabb ideje gondozatlan oktatási intézményeket. Ennek ellenére nézzenek szembe életpályájuk emberi és szakmai feladataival. A lakosság egyrészt elöregszik és szegényedik, másrészt folyamatosan javítani szeretné életminőségét. Gyötrő morális felelősség terheli majd Önöket. Gondot fog okozni a szegényeknél és a gazdagoknál a gyógyeljárásokhoz való hozzáférés különbsége. Gazdag országok alacsony keresetű polgárai is felkeresik Önöket rendelőikben és a csábító kereseti arányokkal szemben józan szakmai döntéseket kell hozni azért, hogy a sok száz kilométer távolságból jött fogbetegnek csak a komplikációkra is gondolva kezdjenek el bármilyen terápiát.

Ne tegye fásulttá Önöket, amikor látják, hogy a szakmai közéletben is akadályok emelkednek. A biztosítási rendszerekben a szolidaritás elve még mindig felülkerekedett a profitszerzésen. Nehéz lesz praxist vásárolni, és a fogorvosok elleni perek is gyakoribbá válnak. Hivatásukra veszélyes, ha elszemélytelenedik vagy gépiessé lesz a mindennapi munka.

Abban szeretném Önöket megerősíteni, hogy ismerve a jövő várható nehézségeit, legyenek arra felkészülve. A szűkebb szakmai tevékenységen túl legyenek sokoldalú, értelmiségi, meghatározó egyéniségei a következő évtizedekben a gondjaikra bízott lakosságnak.

Folyamatosan erősítsenek magukban egy belső meggyőződést magas morális normákkal. Ez legyen a meghatározó erő áldozatot vállaló és szolgálatot teljesítő fogorvosi munkájukban.

Tegyenek meg mindent a hivatás gyakorlása és sikere érdekében, mert csak ez lehet alapja minden személyes tervük megvalósulásának. Próbáljanak méltók lenni a sok elismerést szerzett elődökhöz, akik életútjukkal hozzájárultak a mai fejlettségünkhöz.

Kívánom, hogy életpályájuk sikeres legyen, kívánom, hogy hasznosan és nagy elismerésben végezzék munkájukat.

Menjenek békében, Isten áldja Önöket!

Dr. Szabó Gyula
egyetemi tanár, klinikaigazgató
a Fogászati Szak vezetője

Tisztelt Dékán Úr, Elnök Úr, Tanártársak, Vendégeink,
Kedves új Gyógyszerészek!

Mindig felemelő érzés az orvoskar életében az új diplomások avató ünnepsége. Ez az a kitüntetett nap, mikor az egyetem hallgatóinak egy csoportja befejezve tanulmányait hozzákezdhet vállalt hivatása gyakorlásához beteg embertársai megsegítése érdekében.

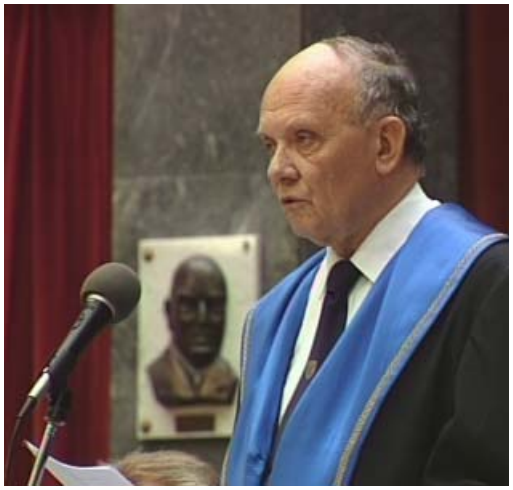

Ezen kiemelkedő ünnepségek sorában a mai alkalom különös jelentőséggel bír a Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi Karának és jogelődjének, a Pécsi Orvostudományi Egyetemnek történetében. Pécsett és ebben az aulában ez alkalommal hangzott el első ízben a gyógyszerészek avatási esküszövege. Az orvosok és fogorvosok után a mai naptól fogva gyógyszerészek kis csapata is büszkén vallhatja alma materének egyetemünket. Visszatekintve egyetemi éveikre, amely egybeesett a 2000-es évek első öt esztendejével, az első gondolat az a kitartó munka, hosszú út, sok álmatlan, áttanult éjszaka, amely minden egyes megszerzett diploma nélkülözhetetlen velejárója. Talán egy újonnan induló szak hallgatóira ez a megállapítás még hangsúlyozottabban vonatkozik. Hiszen igaz ugyan, hogy a gyógyszerészhallgatók ma itt felavatott élcsapata és az őket követő évfolyamok ugyanolyan nehéz feladatok előtt álltak és állnak, de a most felavatottaknak nélkülözniük kellett azokat a hasznos információkat, melyeket a követelmények szigorúságáról minden egyetemen a hallgatók évről évre átadnak az őket követő évfolyamoknak.

Az egyetemi élet szellemi kihívásai mellett azonban felejthetetlen, élménygazdag közösségi élet, tartós, életre szóló baráti kapcsolatok kibontakozására is adott lehetőséget ez az emlékezetes öt pécsi év.

Évtizedek múltán ezekre az esztendőkre mint életük legszebb időszakára emlékeznek majd vissza. De ne csak emlékezzenek, hanem keressék a további szellemi kihívásokat, a serkentő, ösztökélő feladatokat, emberi, baráti kapcsolatokat! Ne felejtsenek el kicsit diákok maradni, annak ellenére, hogy az igazi diákéveknek a mai nappal vége szakad. Életüknek olyan új korszaka kezdődik, amelyben a felhalmozott tudás és készség felelősségteljes gyakorlati alkalmazására kerül sor.

A gyógyszerészet, a gyógyszerek tudománya mindig sokoldalú elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítását követelte meg. Esküszövegükre emlékezve ne feledkezzenek meg azonban arról sem, hogy a betegek gyógyulása és egészségük védelme érdekében a diplomával együtt jár az állandó önképzés szükségessége. Az egyetemi tanulmányok ehhez adtak szilárd elméleti és gyakorlati alapot és tudományos szemléletet, mely alapján meg kell különböztetniük az üres és hangzatos, teljesen megalapozatlan reklámot a biztos eredményeken alapuló gyógyszerhatástól. A gyógyszerész-beteg kapcsolat emberi oldalát a betegek felvilágosítása és a placebo-hatás fontosságának helyes mérlegelése alapján kell kialakítani. Ennek gyakorlatát csak hosszú évek során fogják elsajátítani. Ne felejtsék el, hogy lelkiismeretes döntéseiknek két alappilléren kell nyugodniuk, a szakmai tudományos megalapozottságon és a betegek iránt érzett mély együttérzésen, empátián.

Új diplomások avatási ünnepségén az üzenet elsősorban az ünnepelteknek és az ünnepeltekről kell hogy szóljon. Meg kell emlékezni azonban az új diplomások szüleiről is, akik áldozatkészségükkel, sokuk esetén gyógyszerészként szakmai tanácsaikkal egyengették eddigi tanulmányaikat és gondoskodnak pályakezdésük zökkenőmentes indulásáról is. A mai első pécsi gyógyszerészavatás szükségessé teszi ezen kívül annak megemlítését is, ami lehetővé tette azt, hogy erre az alkalomra egyáltalán sor kerüljön. Köszönet illeti az orvoskar dékáni vezetését és az orvostudományi centrum elnökségét, valamint az orvoskar és természettudományi kar azon oktatóit, akik az új szak indítása óta lelkiismeretes munkájukkal nélkülözhetetlen feladatokat vállaltak a gyógyszerészek képzésében.

Külön szeretném megköszönni a gyógyszerész szaktárgyak vezetőinek azt a sok áldozatot követelő, kitartó oktatói és tanszékalapítói munkát, amely nélkül e szak nem indulhatott volna el itt Pécsett. Név szerint *Barthó Lorándnak, Botz Lajosnak, Dévay Attilának, Perjési Pálnak* és *Szabó László Gyulának* szól a köszönet.

Kedves fiatal gyógyszerészek, remélem, hogy sikeres szakmai pályafutásuk gyakran fog kapcsolódni a Pécsi Tudományegyetem Gyógyszerész Szakának oktatóihoz. Forduljanak a jövőben is bizalommal az alma materhez!

Az összetartozás gyűrűje legyen kiindulópontja a pécsi gyógyszerész iskolának. Kívánok a szak minden oktatója nevében sok sikert és eredményes gyógyszerészi pályafutást.

Dr. Szolcsányi János akadémikus,
egyetemi tanár, a Gyógyszerész Szak vezetője

Orvosavatás

Miniszter Úr! Kedves Vendégeink!
Kedves Végzős Hallgatók! Kedves ifjú Kollégák!
Kedves Szülők és Hozzátartozók!
Tisztelt Oktatók! Tisztelt Tanári Testület!

A mai nappal az egyetemi élet egyik legszebb pillanatához érkeztünk, a végzős hallgatóink avatásához. Az ilyen esemény mindig különleges és ünnepélyes mindannyiunk számára. Az avatásnak megvan a sajátságos hangulata, a személyes varázsa az avatottak számára.

Kedves ifjú Kollégák! Tisztelt Hallgatóink!

Karunk, az Általános Orvostudományi Kar tevékenysége összetett, és lényegében három fő területre osztható, ezek: az oktatás, a kutatás és a gyógyítás. A területek mindegyikén arra törekszünk, hogy nemzetközileg elismert szinten tevékenykedjünk. Ebben az évben úgy tűnik, hogy a PTE Általános Orvostudományi Karán magyar nyelvű oktatásban általános orvos-, fogorvos- és gyógyszerészképzésben összesen 250 hallgató kezdheti meg a tanévet. Ez a létszám valamivel több a tavalyinál, és reméljük, hogy az emelkedés azt mutatja, hogy a kormányzat ráébredt arra, hogy jelentős orvoshiány fenyegeti az országot. Angol nyelven általános orvosképzés folyik, de hamarosan indítjuk az angol nyelvű fogorvos- és gyógyszerészképzést is. További öröm, hogy a tavalyi évtől beindult német nyelvű orvosképzés igen népszerű Németországban. Így annak ellenére, hogy csak egy éve folyik a német nyelvű képzés, hihetetlen az érdeklődés és a túljelentkezés a német nyelvű programunkra. Így összességében a kar történetében először több lesz az idegen nyelvű képzésben részt vevő első éves hallgatónk, mint a magyar nyelvű évfolyamon. Talán nem ok nélkül hihetjük azt, hogy a PTE Általános Orvostudományi Kara nem csak szavakban, de tettekben is csatlakozott az Európai Unióhoz.

Sok minden változott azóta, hogy Önök beléptek egyetemünk kapuján, így pl. elkezdtük a kreditpontos oktatásra való átállást, amely Önöket csak kis mértékben érintette, de megvalósítása esetén biztosítani tudjuk a hazai és a külföldi egyetemek közötti átjárhatóságot. Így jelentős lépéseket tettünk az oktatási struktúránk európai uniós elvárásokhoz való igazításában. A posztgraduális oktatás területén is jelentős változások történtek az elmúlt években. Így meghonosodott a tudományos fokozatszerzés új rendszere, a doktori képzés, vagy PhD-képzés. Karunkon 4 doktori iskolában folyik képzés, mégpedig: elméleti és klinikai orvostudomány, az interdiszciplináris orvostudo-

mány, a gyógyszerésztudomány területén. Mostanra az Orvostudományi Kar működési területének a teljes spektrumában megindulhatott, illetve folytatódhat a színvonalas kutatómunka, illetve a fiatal kutatók képzése és a tudományos fokozat megszerzésével kapcsolatos tevékenység. Így az Orvostudományi Kar PhD-programjai keretében évente kb. 40-50 fiatal kollégánk szerzi meg a PhD-fokozatot.

Karunkon aktívan folyik a rezidensképzés, amelynek majdnem folyamatos átszervezése igen sok problémát okozott végzős orvostanhallgatóinknak. Sajnos a bizonytalanság számos végzős hallgatónkat sarkallja arra, hogy ne a szakorvosképzés irányába induljon el, hanem más területeken keressen boldogulást.

Kedves Fiatal Kollégák!

Nagy szeretettel gratulálok mindannyiuknak az áhított doktori diplomájuk megszerzéséhez. Életüknek a mai nap egy igazi mérföldköve, amely döntő szerepet játszik az egész életükre nézve is. Az Orvostudományi Kar tanárai, oktatói és hallgatói saját tapasztalatból tudják, hogy diplomájukért nagyon meg kell küzdeni, nagyon keményen kell dolgozni legalább 6 éven át. Legyenek büszkék arra, hogy minden nehézség ellenére, sok átvirrasztott éjszaka, a kemény vizsgaperiódusok után, sokszor talán elcsigázva, de sikerült teljesíteniük a vizsgakövetelményeket. Tudjuk jól, hogy graduális képzésük során hihetetlen mennyiségű anyagot kellett elsajátítatniuk. Azonban most mégis fel kell hívnom figyelmüket, hogy a tanulás folyamata a mai nappal nem ért véget, és arra kell kérnem Önöket, hogy a megérdemelt rövid pihenés után folyamatosan tanuljanak tovább. A szakorvosképzés és a tudományos kutatás is rengeteg tanulással jár, és csak így szerezhetnek tudományos fokozatot, és csak így felelhetnek meg azoknak a követelményeknek, amelyeket a szakorvosképzés támaszt Önök elé. Orvosi hivatásukból adódó felelősségteljes munkájukhoz ráadásul még nehéz munkakörülmények is hozzájárulhatnak és gyakran méltatlannak, aránytalannak minősíthető értékrendek, zavarok. Sajnos ma még, ha egy fiatal orvos méltó fizetés akar kapni, akkor Nyugat-Európában vagy Észak-Amerikában kell állást keresnie. Ennek ellenére remélem, hogy rövidesen eljön az az idő, amikor az egészségügyben dolgozók munkájának elismerése nem csak a betegek hálájában és a gyógyításuk során érzett örömben és sikerélményben fejeződik ki.

Kedves Szülők és Hozzátartozók, akik jelen vannak gyermekük, rokonuk vagy barátjuk avatásán! Tudom, hogy boldogság önti el szívüket azért, hogy ez az izgalmakkal teli és szorongásoktól sem mentes időszak után most szeretteiknek sikerült sikeresesen befejezni az egyetemet. Tudjuk, hogy Önök számára az elmúlt időszak ugyanolyan nehéz volt, mint gyermekeiknek, persze kicsit azért másképpen. Az elmúlt években gyermekeiket szeretettel fogadtuk és neveltük, lelkiismeretesen, következetesen azért, hogy a választott hivatásra méltók legyenek. Őszintén remélem, hogy Önök is így érezték. Most mi is büszkék vagyunk a hallgatóinkra, örülünk fejlődésüknek, képességeik kibontakozásának és megvalósításának, azaz annak, hogy gyermekkorból felnőtt szakemberekké váltak. Biztos vagyok benne, hogy Önök is büszkék gyermekeikre és remélem arra is, hogy ezen a patinás, nagy múlttal és hagyományokkal rendelkező egyetemen szerezték meg diplomájukat. Mint Önök, mi is támogatjuk gyermekeiket szinte életük végéig, mi is tartjuk a kapcsolatot volt hallgatóinkkal az Egyetemi Orvosnapok alkalmával, a szakvizsgára való felkészülés, vagy tudományos fokozatszerzés során és egyéb alkalmakkor is.

A kedves ifjú kollégákat pedig arra kérem, hogy becsületes munkával és szeretettel hálálják meg szüleik gondoskodását, és jó szívvel őrizzék meg emlékezetükben egyetemünket, az alma matert.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Dr. Sümegi Balázs
egyetemi tanár, dékán

UnivPécs, 2005. szeptember 13.

Új tanévet kezdtünk

Szeptember 5-én rendezte meg a dr. Halasy-Nagy József Aulában tanévnyitó ünnepi szenátusi ülését a Pécsi Tudományegyetem. Az ünnepségen dr. Lénárd László rektor mondott tanévnyitó beszédet, amelyben kiemelte:

„Arisztotelész szerint az beszél a dolgokról helyesen, aki úgy beszél róluk, ahogy azok valójában vannak. Természetesen tudom, hogy az akarat, a lelkesedés, a szakma szeretete, az új iránti kíváncsiság csodákat művelhetnek. Van, ami messzebb mutat, máshova visz, mint a puszta tények. Túl a realitásokon, kívánom, hogy minél több sikerélmény, pozitív visszajelzés, élményteli óra, a váratlan kutatói felfedezés öröme kísérje mindennapjaikat. Ez az, ami döntően rajtunk is múlik.

Bármilyen nehezek is a hétköznapok, gyorsak a változások, mindig tehetünk azért, hogy másokat gazdagíthassunk.”

Az ünnepségen bejelentették az újonnan kinevezett egyetemi oktatókat. A Magyar Köztársaság elnöke 2005. szeptember 1-jével a Pécsi Tudományegyetemen egyetemi tanárrá nevezte ki: az Általános Orvostudományi Karon *dr. Gőcze Péter Miklóst,* a Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika egyetemi tanárát, *dr. Kovács Magdolnát,* az Anatómiai Intézet egyetemi tanárát és *dr. Ohmacht Róbertet,* a Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet egyetemi tanárát; a Bölcsészettudományi Karon *dr. Varga J. Jánost,* a Közép- és Koraújkori Történeti Tanszék egyetemi tanárát, valamint *dr. Lendvai Endrét,* a Kroatisztikai-Szlavisztikai Tanszék (Orosz Szeminárium) egyetemi tanárát; a Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Karon *Mátrai Zsuzsannát,* az Andragógiai Intézet egyetemi tanárát; az Illyés Gyula Főiskolai Karon *dr. Horváth Béla* főigazgatót, a Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszék egyetemi tanárát; a Pollack Mihály Műszaki Karon *dr. Mecsi József* dékánt, az Építőipari Intézet egyetemi tanárát, valamint *dr. Kersner Róbertet,* a Műszaki Informatika Tanszék egyetemi tanárát; a Természettudományi Karon *dr. Putnoky Pétert,* a Biológiai Intézet egye-

temi tanárát, *dr. Hebling Jánost,* a Fizika Intézet egyetemi tanárát, valamint *dr. Szabó Sándort,* a Matematika Tanszék egyetemi tanárát.

A Magyar Köztársaság miniszterelnöke 2005. szeptember 1-jei hatállyal a Pécsi Tudományegyetemen főiskolai tanárrá nevezte ki az alábbi oktatókat: *dr. Lampek Kingát,* az Egészségügyi Főiskolai Kar Magatartástudományi Tanszék főiskolai tanárát, *dr. Sándor Józsefet,* az Egészségügyi Főiskolai Kar Népegészségtani Tanszék főiskolai tanárát, valamint *dr. Schmidt Bélát,* az Egészségügyi Főiskolai Kar Zalaegerszegi Képzés Központ Gyógytornász Tanszékének főiskolai tanárát.

A Pécsi Tudományegyetem Szenátusa Pro Universitate Quinqueecclesiensi kitüntetést adományozott *dr. Fischer Ernőnek,* a Természettudományi Kar Biológiai Intézete örökös professzorának, a Pécsi Tudományegyetem és jogelőd intézményei érdekében végzett kezdeményező, szervező és támogató tevékenységéért.

A Pécsi Tudományegyetem Szenátusa a Közgazdaság-tudományi Karon 2002-2005 között végzett kimagasló kari vezetői tevékenységéért DECAN EMERITUS címet és a Pécsi Tudományegyetem Pecsétgyűrűjét adományozza *dr. Dobay Péter* egyetemi tanárnak.

A Pécsi Tudományegyetem köszönetét és elismerését fejezi ki *dr. Sulyok Endre* professzornak az Egészségügyi Főiskolai Karon tanúsított kiemelkedő kari vezetői tevékenységéért.

A Pécsi Tudományegyetem Szenátusának állásfoglalása, a Nemzeti Kulturális Örökség Miniszterének támogató javaslata alapján 2005. augusztus 1. napjától 2010. július 31. napjáig tartó időre a Pécsi Tudományegyetem rektora, benyújtott pályázata alapján az Egyetemi Könyvtár főigazgatói teendőinek ellátásával bízza meg *dr. Fischerné dr. Dárdai Ágnest.*

A Pécsi Tudományegyetem Szenátusának állásfoglalása, a Nemzeti Kulturális Örökség Miniszterének támogató javaslata alapján 2005. augusztus 1. napjától 2010. július 31. napjáig tartó időre a Pécsi Tudományegyetem rektora, benyújtott pályázata alapján az Egyetemi Levéltár igazgatói teendőinek ellátásával bízza meg *Lengvári Istvánt.*

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács döntése alapján, a XXVII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia alkalmából *Csöndes Mónika, Demeter Andrea, Kovács Mónika* és *Mayer Krisztina* hallgatók Pro Scientia Aranyérem kitüntetésben részesültek.

Az Országos Diákköri Tanács döntése alapján *dr. Rétsági Erzsébet,* a Természettudományi Kar tanszékvezető egyetemi docense, *dr. Sári Mihály,* a Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar egyetemi docense, valamint *dr. Szeberényi József,* az Általános Orvostudományi Kar intézetvezető egyetemi tanára Mestertanári Aranyérem kitüntetésben részesült.

A Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlése az Országos Diákköri Konferencián elért kiváló eredményéért Hallgatói Tudományos díjat adományozott *Borcsiczky Editnek,* a PTE V. évfolyamos filozófia szakos hallgatójának.

A Manager Képzés Alapítvány a gazdasági, műszaki és természettudományi felsőfokú intézményekben tanuló hallgatók menedzsment ismereteinek bővítését, tudományos szintű feldolgozását hivatott elősegíteni. A 2005. évben tizennegyedik alkalommal meghirdetett kutatási ösztöndíj – a „Harsányi István-díj" – idei nyertese többek között *Makra Zsolt*, a Közgazdaságtudományi Kar doktori képzésében részt vevő hallgatója.

Az ünnepségen köszöntötték a Pécs Megyei Jogú Város Közgyűlése által díjazott egyetemi oktatókat. szeptember 1-je, Pécs Város Napja alkalmából a Pécsi Tudományegyetem megújulásáért végzett kiemelkedő munkájáért, elévülhetetlen érdemeiért „Pécs Város Díszpolgári címét" adományozta *dr. Tóth József* rector emeritusnak.

Több mint öt évtizedes zeneoktatói, karvezetői, karnagyi és zeneszerzői tevékenysége elismeréseként Művészeti díjban részesült *Tillai Aurél,* a Művészeti Kar emeritus professzora.

A pécsi egyetemi oktatás fejlesztése érdekében végzett munkája elismeréseként Tudományos díjat vehetett át *dr. Kukai Tibor,* a Pollack Mihály Műszaki Kar dékánhelyettese.

Kitüntetések augusztus 20-a alkalmából

Augusztus 20-a alkalmából állami kitüntetéseket adott át *Sólyom László* köztársasági elnök a Parlamentben.
A Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje, polgári tagozatát kapta *dr. Dobay Péter,* a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kara dékánja, egyetemi tanár; a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjét *dr. Bódis József,* a Pécsi Tudományegyetem Egészségügyi Főiskolai Kar intézetigazgató egyetemi tanára; a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét *dr. Sulyok Endre* professzor, a Pécsi Tudományegyetem intézetvezető egyetemi tanára, az Egészségügyi Főiskolai Kar főigazgatója; a Magyar Köztársasági Arany Érdemkeresztet *Thomka Beáta,* a Pécsi Tudományegyetem egyetemi tanára.

„Elitképzés a változó magyar felsőoktatásban"

Tisztelt Hallgatók és Oktatók!

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács a XXVII. OTDK alkalmából a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében „Elitképzés a változó magyar felsőoktatásban" témakörben az ország valamennyi TDK-elnökének részvételével nyilvános ülést tart 2005. október 4-én. Lehetőség van arra, hogy a rendezvényen a tudományos és művészeti diákköri munkában tevékenykedő, kiemelkedő szerepet vállaló, érdeklődő hallgatók és oktatók is részt vegyenek.
Tisztelettel kérek minden érdeklődő hallgatót és oktatót, hogy részvételi szándékát legkésőbb szeptember 26-ig jelezni szíveskedjen e-mail-ben a *miklos.nyitrai@aok.pte.hu* címen, vagy telefonon a 6267-es melléken.

Tisztelettel

Nyitrai Miklós
TDK Tanári Vezetőségi tag

A rendezvény programjának elektronikus változata megtalálható a kar honlapján (www.aok.pte.hu)

NKTH Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal | Regionális Egyetemi Tudásközpontok

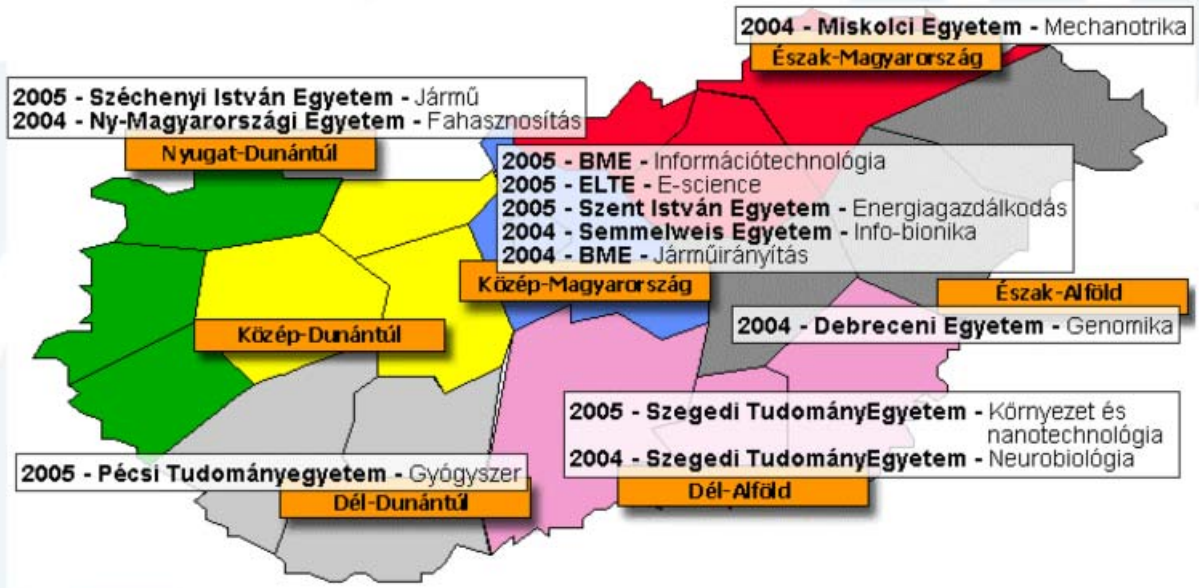

A Regionális Egyetemi Tudásközpontok pályázata második fordulójának eredményét *Boda Miklós,* az NKTH elnöke augusztus 26-án hirdette ki. A Pécsi Tudományegyetem „Dél-Dunántúli Innovációs Egyetemi Tudásközpont az Életminőséget Javító Gyógyszerek és Gyógyító Eljárások Fejlesztésére" c. pályázat 1,2 milliárd Ft állami támogatást nyert el, amelyhez ipari partnerek további 600 millióval csatlakoztak. A régiók nyertes pályázatainak kutatási irányai jól tükrözik az ország egyetemei köré csoportosuló regionális innovatív fejlesztési lehetőségek főbb kitörési profiljait és perspektíváit. (A témával kapcsolatban lásd még a 36. oldalt.)

Új helyen a Nyelvi Intézet

Oktató helyiségek szempontjából a PTE ÁOK soha nem volt elkényeztetve, a Német Program iránti örvendetes hallgatói érdeklődés eredményeként eddig nem látott mértékben növekedett meg a tantermek és gyakorlatos termek iránti igény. Különösen igaz ez az első- és másodéven oktató intézetekre, ahol az eddigiekhez képest már az elsőévesek száma is közel kétszeresére ugrott. Ezek közé tartozik az Anatómiai Intézet, ahol köztudomásúlag minden első- és másodéves hallgató meglehetősen sok időt tölt. A krónikus tanterem-ínség egyetlen megoldása új oktató helyiségek létrehozása volt, ami a szomszédos Nyelvi Intézet tanári szobáinak és tantermeinek feláldozásával járt.

A történet azonban a Nyelvi Intézet, és így a nyelvtanulás iránt komoly érdeklődést mutató hallgatóság szempontjából is jó véget ért. A nyár elején folytatott tárgyalások eredményeként a Gyógyszerész Szak vezetése lehetővé tette, hogy a nyelvtanárok a Rókus utcai épület második emeletén kapjanak ideiglenes elhelyezést, ahol az egyetem története során is példa nélkül álló gyorsasággal lezajlott átépítés révén nem csupán tanári szobákat, hanem a főépületben elvesztett szemináriumi helyiségeket is sikerült pótolni. A PROFEX Nyelvvizsgaközpont és az Intézeti Titkárság továbbra is az elméleti tömbben, a második emeleten található.

A Nyelvi Intézet vezetőjeként szeretném ezúton is kifejezni köszönetünket *Csernus* professzornak azért, hogy kényelmetlenséget vállalva hozzájárult a PROFEX Nyelvvizsgaközpont helyén maradásához. Ugyancsak köszönet illeti *Szolcsányi* professzort, aki a Gyógyszerész Szak részéről egyengette intézetünk gyors elhelyezésének ügyét, valamint *Barthó* professzort, aki hozzájárult, hogy az intézete által egy későbbi időpontban birtokba veendő Rókus utcai területen ideiglenes elhelyezést kaphassunk. A gyors és zökkenőmentes költözéshez, amelyre a nyár közepén került sor, elengedhetetlen volt *Silylye Imre* műszaki igazgató hatékony szervező munkája, valamint *Fromwald Károly* műszaki igazgató felhasználói igényeket messzemenően figyelembe vevő koordinációs munkája. Végül, de nem utolsó sorban kell megemlíteni *Trischler Bernadett* kari gazdasági igazgató asszony munkáját, aki a költözés költségvetésének gyors és a nehéz gazdasági helyzet ellenére a legfontosabb funkciók zavartalan működését biztosító tervezését végezte.

Dr. Rébék-Nagy Gábor

A Nyelvi Intézet PROFEX továbbképzése

A PROFEX-rendszerű egészségügyi, telekommunikációs szaknyelvi nyelvvizsgák után a jogi és közigazgatási szakirány akkreditációja is megtörtént, melyet a Nyelvizsgát Akkreditáló Testület 2004 augusztusában hagyott jóvá.

A jogi és közigazgatási szakirány első, sikeres vizsgaidőszakának lezárását követően a PTE ÁOK székhelyű Vizsgaközpont továbbképzést szervezett a szakirányban vizsgafejlesztőként és vizsgáztatóként dolgozó kollégák részére, melynek fő célja a vizsgafejlesztés, a vizsgáztatás és az értékelés egységesítése volt.

A kétnapos konferenciát a Makár Konferencia Központban rendezte meg a Vizsgaközpont 75 résztvevővel, akik a Szegedi Tudományegyetem Idegennyelvi Központ, a Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Kar, a Corvinus Egyetem, a Pécsi Tudományegyetem Kaposvári, Szombathelyi, Zalaegerszegi Képzési Központ, a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, a Prime Oktatóház és a Cambridge Nyelviskola PROFEX vizsgahelyeket képviselték. A résztvevők között voltak olyan kollégák is, akik jelezték, hogy Győrben, ill. Budapesten további PROFEX vizsgahelyeket szeretnének akkreditáltatni. Ez irányban a Vizsgaközpont sikeres tárgyalásokat folytatott.

A visszajelzések kiértékelése alapján a kitűzött célok megvalósultak, és a személyes találkozó lehetőséget biztosított vizsgafejlesztői csapatok kialakítására, illetve a jövőbeni közös munka összehangolására. Összegzésül elmondható, hogy az országos továbbképző konferencia megszervezése sikeresnek tekinthető.

Warta Vilmos
a vizsgaközpont igazgatója

A magyar és latin nyelvek oktatása a Német Programon

A Nyelvi Egészségügyi és Kommunikációs Intézet 2004 szeptemberében bekapcsolódott a Német Programon való oktatásba a magyar mint idegen nyelv és latin tanításának keretében.
Az első félévben a magyar nyelvet minden német hallgató kötelezően választható tárgyként heti 2x2 órában felvette és lelkesen járt is az órákra. A hallgatók nagyon nyitottnak bizonyultak e számukra teljesen szokatlan hangzású és morfológiai szerkezetű nyelv iránt. Az órák jó hangulatúak voltak, ami persze nem csak a diákoknak volt nagy kihívás, hanem az oktatók számára is, mivel kölcsönösen meg kellett szoknunk egymást. A német hallgatók ugyanis sokkal direktebbek, bátrabban kérdeznek és egy kicsit „zajosabbak" is, mint magyar diáktársaik.

A 2. félévben fakultatív lett a magyar mint idegen nyelv tantárgy. Így választhattak a hallgatók, hogy a főtárgyak mellett továbbra is tanulnak-e magyarul. Nagy örömmel töltött el bennünket, hogy a hallgatóknak majdnem a fele továbbra is felvette a tárgyat.

Az idei tanévben, reméljük, ismét nagy számban választják a diákok a magyar mint idegen nyelvet. A 2. évfolyamon már foglalkozunk az orvosi szaknyelvi kommunikációhoz szükséges lexikával és nyelvtani ismeretekkel is. Mindez már annyiban előre mutat, hogy abban az esetben, ha bizonyos létszámban maradnak a teljes képzési időre, akkor már számukra is nemcsak hasznos, hanem követelmény lesz a magyar nyelv tudása a klinikai kommunikációhoz.

Zrínyi Andrea
német nyelvtanár

Német oktatás az Anatómia Intézetben

A három féléves anatómiaoktatás, elsősorban a rendelkezésre álló speciális felszereltséget kívánó oktatótermek szűkös volta miatt, a német hallgatók számára „keresztféléves", azaz rögtön az első évfolyam első félévében kezdődik. Az Anatómiai Intézet abban a szerencsés helyzetben volt, hogy rendelkezett 5, németül jól beszélő és anatómiaoktatási gyakorlattal rendelkező oktatóval már múlt év szeptemberében, akik közül hárman előadásokat is tartottak. Rajtuk kívül még ketten adtak elő. *Mess* professzor emeritusként oroszlánrészt vállalt az első évfolyam előadásaiból. Sikerül a német előadásokba – a magyar és angol oktatásunkhoz hasonlóan – németül beszélő klinikus kollégákat is bevonni, akiknek klinikai aspektusokkal fűszerezett előadásai népszerűek a hallgatók körében.

A most induló szemeszterben két német évfolyamot fogunk oktatni, ami a számunkra duplájára szaporodó német előadások mellett azt jelenti, hogy – a meglévő öt mellett – hét újabb csoport heti 6 óra gyakorlatához kellett csoportvezetőt találnunk. Az elmúlt hónapok intenzív német nyelvtanulását követően két olyan kolléga vállalta az oktatást, aki eddig az angol oktatásban vett részt. Rajtuk kívül 3 kezdő, fiatal, németül jól beszélő kollégánk fog még német gyakorlatokat vezetni. Ők intézetünk TDK-saiként a magyar hallgatók anatómia oktatásában már gyakorlatot szereztek. A fennmaradó két csoportot pedig a másodéven is oktató, tapasztaltabb kollégák között osztjuk meg. Segítség, hogy idén már *Csernus* professzor is részt vesz német előadások megtartásában. A továbbiakban is meghívunk németül jól beszélő klinikusokat egy-egy klinikai vonatkozású előadás megtartására.

A német hallgatókról az intézetnek kifejezetten jó véleménye van: legnagyobb részük szorgalmas, aktív, tanulni akar és hálás az oktatásért. Azonos követelmények mellett jobb eredménnyel is vizsgáznak, mint a magyar vagy angol évfolyamos hallgatók. Alig van C vizsgájuk, és sokszor a B vizsgán 3-asra, 4-esre, sőt 5-ösre vizsgáztak. Annak jeleit is láttuk, hogy többen nem akarták egy kettessel a szemesztert befejezni; mikor felmérték, hogy az aznapi vizsgateljesítményük nem lenne jobb, inkább feladták. Saját teljesítményüket reálisan értékelik, egy-egy sikertelen vizsga végén sokszor nagyon korrekt beszélgetés alakult ki, aminek során kiderült: ők is tudják, hogy ez nem elég, tanácsot kértek, hogyan folytassák a felkészülést, és úgy tűnt, minden negatív érzés nélkül hagyták el a vizsga helyszínét.

Mint ismeretes, nemzetközi példákat követve a klasszikus, nagy anatómia tantárgyat „szétdaraboltuk" három összetevőjére: két-két féléves általános anatómiára,

Német oktatás az Orvosi Biológiai Intézetben

A PTE ÁOK Orvosi Biológiai Intézetében 2004 tavaszán vált egyértelművé az oktatógárda számára, hogy az év szeptemberétől német nyelven is oktatniuk kell majd elsős orvostanhallgatókat. Intézetünkben ekkor, a kiscsoportos oktatásban részt vevők közül 4 főnek volt korábbi tanulmányaikból kifolyólag, illetve saját bevallása alapján valamiféle német nyelvtudása. Egyikük sem használta azonban a nyelvet a mindennapi gyakorlatban, szaknyelvi ismeretekkel pedig szinte egyáltalán nem rendelkeztek.

Szerencsére a nyelvi lektorátus szervezésében megindult a leendő oktatóknak egy, a résztvevők számára térítésmentes nyelvi kurzus. Mind a négy fő, illetve további 2 németül egyáltalán nem beszélő kollégánk elkezdte az órák látogatását. A nyári szünet közelségéből adódó szűkös időkeretek miatt a tempó meglehetősen feszített volt, amit nehéz volt összeegyeztetni az amúgy is zsúfolt órarenddel. A szeptemberi német nyelvű oktatást azonban mindezen erőfeszítéseink ellenére, és az ősztől újra elindult német nyelvtanfolyam mellett is csak külső segítséggel tudtuk megkezdeni. Egy volt, időközben klinikusnak állt kolléganőnk, és három, az egyetem más tanszékein, illetve intézeteiben oktató/kutató orvos közreműködő segítségével tudtuk csak az előadásokat elindítani. Ezek közül a kollégák közül aztán többen besegítettek a szemináriumok tartásába is. Míg az egyik oldalon ez óriási, és a tárgy oktatásának sikere szempontjából létfontosságú segítségnek bizonyult, a másik oldalon nagy kontraszt keletkezett ezeknek a németül jól beszélő munkatársaknak az órái és a nyelvben kevésbé járatos, de a tárgy oktatásában nagy tapasztalattal bíró saját kollégáink szemináriumai és gyakorlatainak kommunikációs színvonala között. Ez természetesen támadási felszínt jelentett a hallgatók számára is, akik, ha nem is mindig minden alapot mellőzve, de igyekeztek tanulmányi nehézségeikért az esetleg nem olyan jól beszélő oktatójuk nyelvtudásbeli hiányosságait felelőssé tenni. Némely csoport ismételt ilyen jellegű reklamációjának nyomán egyes esetekben még oktatóváltásra is kényszerültünk. A komplikációk ellenére is lezárult azonban az első tanév, és a hallgatók többsége sikeres vizsgát tett a tárgyból.

Az idei évben – jóllehet már több gyakorlattal rendelkezünk, mi több, időközben szert tettünk egy újabb, németül jól beszélő munkatársra – helyzetünket tovább nehezíti az ez évtől megemelkedett hallgatói létszám és az ezzel együtt járó több megtartandó óra. Tantermeinkben – péntek kivételével – a hét minden napján reggel nyolctól háromnegyed hatig folyamatosan zajlik az oktatás, magyar, angol, vagy német nyelven (pénteken csak háromnegyed négyig). Két délután ez után még hattól fél nyolcig elektív kurzust is kell tartanunk.

A külföldi évfolyamon történő oktatásnak vitathatatlanok a más tevékenységgel össze sem vethető anyagi előnyei. A nagyszámú órához a szükséges felkészülési időt is hozzászámítva azonban nem kétséges, hogy ilyen mértékű oktatási terhelés mellett kollégáinknak a kutatómunkára, a szakirodalommal lépést tartásra, „neadjisten” családjukra elgondolkodtatóan kevés idejük jut majd csak.

ifj. dr. Sétáló György
dr. Szeberényi József

valamint szövet- és fejlődéstanra és az egy féléves neuroanatómiára. Tematikánk és a vizsgakövetelmények gyakorlatilag változatlanok maradtak, csupán a tárgyak elkülönítve jelennek meg az indexben, és az egyes résztárgyak vizsgaeredményei nem hatnak a másikéra. A résztárgyak közül az anatómiának szigorlat, a másik kettőnek kollokvium a záróvizsgája. A német hallgatók már ebben az új formában kezdték meg tanulmányaikat. Érdekes, nem várt fejlemény, hogy a német hallgatók kérték: mindhárom résztárgy záróvizsgája „rigorosum”-ként (szigorlat) jelenjen meg indexükben. Ennek hiányában a német szabályok szerint nem folytathatják tanulmányaikat német egyetemen. A kérés részletes megtárgyalása és az ezt követő Kurrikulum bizottsági döntés nyomán a hallgatók kérését – változatlan vizsgakövetelmények mellett – teljesítettük. Hasonlóképpen az angol évfolyam hasonló kérését, melyen jelentős számú, a német programba fel nem vett német hallgató tanul.

Dr. Horváth Judit és
dr. Csernus Valér

A Magyar Orvosok Világtalálkozója Budapesten

6th International Congress of the Worldwide Hungarian Medical Academy (WHMA)

A kongresszust először tartották az Európai Unióban, Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia székházában *dr. Rosivall László* professzor elnökletével és szervezésében. Az elnök nyitó beszédében kiemelte, hogy kis országot csak a tudomány és az oktatás tehet nagygyá, és hogy összefogva, együtt minden sokkal eredményesebb és könnyebb lehet. Felajánlotta, hogy a régóta külföldön élő és nagy tapasztalattal rendelkező, magas pozíciókat betöltő tagok útján szívesen segítik a mindenkori vezetőket hazai egészségügyünk fejlesztésében, hogy így a külföldön már felismert hibákat és buktatókat elkerülhessük. A megnyitón részt vett *Vizi E. Szilveszter,* az MTA elnöke is. Mint a kongresszus védnöke, köszöntőjében hangsúlyozta annak szükségességét, hogy a világ bármely részén élő magyar orvosok, az itt végzett orvosok, az országgal, annak tudományos életével kapcsolatban lévő orvosok számára ez a fórum a kapcsolattartás és az együttgondolkodás kiváló fóruma, és kifejezte reményét, hogy egyre nagyobb körben terjed majd jó híre.

A kongresszuson elhangzó előadások több szekcióban zajlottak: a kutatások legújabb irányzatainak bemutatásától a klinikum legújabb terápiás és diagnosztikai eljárásainak ismertetéséig széles körű tájékoztatást adtak a világ számos országából érkező orvosok számára. A kongresszus szlogenje is erre utalt: „a molekulárbiológiától a betegágyig”; valóban szinte minden tudományág jeles képviselői bemutatták legújabb eredményeiket. Külön szekciók szerveződtek a prevenció és a megelőzés, a népegészségügy, az oktatás és a különböző országok egészségügyi menedzsment-stratégiái köré. Plenáris előadást tartott *Sir George Radda, Vizi E. Szilveszter* és *Rosivall László.*

A jó hangulatú programokon, a 3. Nemzetközi Bor Szimpóziumon és a kapcsolódó borkóstoláson, valamint a dunai hajózáson mód nyílt a kötetlen beszélgetésekre, a személyes kapcsolatok kialakítására. Úgy gondolom, mindenki, aki ott volt, és azok is, akik ezt követően jönnek a WHMA következő, 3 év múlva esedékes találkozójára, sok új ismerettel és jó élményekkel távoznak.

Amennyiben egyetértenek a Magyar Orvosok Nemzetközi Akadémiájának nemes célkitűzéseivel, jelentkezzenek, támogassák és segítsék e közhasznú szervezet fejlődését *(www.whma.sote.hu).*

Dr. Józsa Rita egyetemi docens

(L. még az Orvoskari Hírmondó 2004. május-júniusi számában – *a szerk.*)

Nyári gyakorlat a Marosvásárhelyi Egyetem

Július 11-től július 25-ig a Marosvásárhelyi Egyetem 12 hallgatója nyári gyakorlaton vett részt a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karán. Az ötletgazda és a kivitelezés fő motorja *dr. Balogh Péter* docens volt (Immunológiai és Biotechnológiai Intézet). A hallgatók itteni tartózkodásához szükséges anyagi fedezetet a TEMPUS program biztosította, melynek elnyeréséhez *dr. Kilár Ferenc* professzor nyújtott segítséget. A szállásukról a Balassa Kollégium és a Dékáni Hivatal nagylelkű hozzájárulása gondoskodott.

A tematikát három intézet állította össze és oktatta. *Dr. Balogh Péter* mellett *dr. Czömpöly Tamás, Kvell Krisztián* és *Boldizsár Ferenc* vett részt az immunológia oktatásában, *ifj. dr. Kellermayer Miklós* és *dr. Grama László* a biofizikai részeket, míg a molekuláris biológiával kapcsolatos fejezeteket *dr. Miseta Attila, dr. Nagy Tamás, Rideg Orsolya* és *Lamár Ibolya* oktatta. Munkájukat jelentősen segítették az intézeti szakasszisztenciák. A hallgatók a kurzus során az egyes részt vevő intézetek által összeállított anyagot (l. mellékelt lista) előadások, illetve gyakorlatok formájában ismerhették meg.

Leírhatom, hogy a két hét gyorsan elszaladt, a diákok komoly érdeklődést mutattak, a gyakorlatok jó hangulatban teltek, és értékes tapasztalatokat szolgáltattak mindkét részt vevő fél számára.

Köszönjük az Általános Orvostudományi Kar támogatását. Bízunk abban, hogy jövőre hasonlóan sikeres nyári táborozást lesz alkalmunk szervezni, és esetleg más intézetek és klinikák részvételével a felkínált program is bővíthető lesz.

Dr. Miseta Attila

Laboratóriumi Medicina Intézet – *Miseta Attila*

Hétfő
- Kódoló és nem kódoló gének
- Génektől a fehérjékig
- Mutációk és lehetséges következményeik 1

Kedd
- Mutációk és lehetséges következményeik 2
- Génpolimorfizmus – evolúciós elméletek
- Molekuláris biológiai technikák a laboratóriumban

Szerda
- A nukleinsavak mérésének lehetőségei: kvalitatív és kvantitatív eljárások
- Izolálási eljárások
- Elsődleges szerkezetanalízis (gyakorlati alkalmazások) II

Csütörtök
- PCR-technikák I (alapelvek, primer tervezés, reakció kondíciók)
- PCR-tecnikák II (minőségi analízis, minőségbiztosítás)
- PCR-technikák III (kvantitatív eljárások)

Péntek
- Molekuláris biológiai adatelemzés I (alapelvek, alkalmazások)
- Molekuláris biológiai adatelemzés II (homológia-keresés, összehasonlító elemzés)
- Molekuláris biológiai adatelemzés III (epitóp keresés, hidrofilicitás profilok, stabilitás predikció, másodlagos szerkezet-predikció)

Az előadások délelőtt kb. 2-3 órát vettek igénybe. A hallgatók bekapcsolódhattak az intézet rutin genetikai diagnosztikai munkájába, ill. „quantum satis" gyakorolhatták a PCR-alapú és nem PCR-alapú technikákat.

Biofizikai Intézet – *Kellermayer Miklós*

I. NANOBIOTECHNOLÓGIA

A nanobiotechnológiában biotechnológiai módszerek (pl. rekombináns technikák) ötvöződnek nanotechnológiai módszerekkel (egyedi molekulák vizualizálása és mechanikai manipulálása). A kurzus során lehetőség adódott nanobiotechnológiai módszerek, technikák közvetlen megismerésére.

Kurzusvázlat

1. Bevezetés: Mi a nanobiotechnológia?
2. DNS-technikák, PCR
3. Heterológ fehérje-expresszió
4. Molekuláris fogantyúk készítése
5. Egyedi, fluoreszcens molekulák vizualizálása (jelölési technikák, konfokális mikroszkópia, teljes belső visszaverődés fluoreszcencia)
6. Molekulák vizualizálása és mechanikai manipulálása atomerőmikroszkóppal
7. Nanoindentáció, felszínmódosítás atomi és molekuláris méretskálán
8. Molekuláris erőmérés lézercsipesszel
9. Molekuláris erőmérések értelmezése I. Molekuláris rugalmasság. Mechanoenzimek
10. Molekuláris erőmérések értelmezése II. Kémiai reakciók módosítása mechanikai erőkkel. Mechanokémia

II. SPEKTROSZKÓPIA ÉS TRANZIENS KINETIKA

A modern spektroszkópiai eljárások nem csak a biofizikában, hanem a modern molekuláris biológiában és biokémiában egyaránt rendkívül fontosak. A kurzus során az elméleti alapok mellett sor került alapvető spektroszkópiai és tranziens kinetikai módszerek és alkalmazások bemutatására.

Kurzusvázlat

1. Abszorpciós fotometria
2. Lumineszcencia alapjelenségek, paraméterek
3. Fluoreszcencia spektroszkópia.
4. Polarizáció, anizotrópia
5. FRAP
6. Fluoreszcencia rezonancia energiatranszfer
7. Fluoreszcencia kioltás
8. Tranziens kinetikai mérések elméleti alapjai
9. Stopped flow, quenched flow

orvostanhallgatói és gyógyszerészhallgatói számára

Immunológiai és Biotechnológiai Intézet – *Balogh Péter*

1. A kurzus célja, immunológiai alapok áttekintése stb.
2. Hemopoetikus őssejt-koncepció, közös prekurzorok és elkötelezett progenitorok a stroma és lymphoid-myeloid parenchyma kialakításában. A primer hemopoetikus szövetek ontogenezise (paraaortikus splanchnopleura, AGM, embrionális máj és felnőtt csontvelő és ontogenetikai kapcsolódásaik).
3. A perifériás nyirokszövet stroma-elemek heterogenitása fenotípus és funkcionális aktivitás alapján. A lymphotoxin/TNF molekulacsalád szerepe.
4. A perifériás nyirokszövetek fejlődésbiológiája (lép, nyirokcsomók, Peyer-plakkok), a BAFF-molekula/receptorkomplex szerepe a B-sejtek homeosztázisában.
5. A nyugvó nyirokszöveti szerkezet átalakulása a humorális immunreakció során – stroma és lymphocyta adaptáció.

Gyakorlatok listája

1. Lymphoid sejt izolálása humán perifériás vérből és egér nyirokszövetekből, áramlási cytometria.
2. Immunhisztokémia, immunfluoreszcencia.
3. Ellenanyag-tisztítás.
4. ELISA-technikák (autoantitest-meghatározás rutin mintában).
5. Immunoblot technikák.

FEBS-IUBMB Konferencia

Idén július 2. és 7. között került megrendezésre a 30th Federation of European Biochemical Societies (FEBS)–9th International Union of Biochemistry and Molecular Biology (IUBMB) Conference Budapesten, az ELTE Természettudományi Karának épületében. A konferencia során intézetünk két munkatársa tartott előadást, *dr. Szeberényi József:* Taking an Experimental Approach in Basic Science Education; és *Fekete Zsuzsanna:* The iron-sulphur protein Rli1p and mitochondria play an essential role in the biogenesis of cytosolic ribosomes címmel. A programban továbbá a következő három poszterprezentációval vettünk részt: *Ifj. Sétáló Gy., Berta G., Stark B., Tarjányi O., Szeberényi J.:* The effect of proteasome inhibition on PC12 rat phaeochromocytome cells; *Fábián Zs., Csatary C. M., Csatary L. K., Szeberényi J.:* Role of p53 in Newcastle disease virus induced cytotoxicity in tumor cell lines; *Bátor J., Szeberényi J.:* The effect of farnesylation and nitrosylation on NGF signaling in PC12 cells.

Dr. Berta Gergely

A konferencia helyszínei: az ELTE TTK épülete és a plenáris üléseket befogadó sátor

„INFORMATIO MEDICATA 2005”

Értesítjük a kollégákat és az érdeklődőket, hogy 2005. november 9-10-én Budapesten a Magyar Orvosi Könyvtárosok Szövetsége közgyűléssel egybekötött tudományos konferenciára jelentkezhetnek (Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár, 1085 Budapest, Üllői út 26.; Fax: 06-1/317-10-48)

A záróteszt sikeres kitöltésével az orvosok, gyógyszerészek 10 kreditpontot kapnak.

Részvételi díj: orvosoknak, gyógyszerészeknek: 10 000 Ft/fő
MOKSZ tagoknak, nyugállományúaknak: ingyenes
más könyvtárosoknak: 1000 Ft/fő.

A részvételi díj tartalmazza a regisztrációs költségeket, valamint a két napi ellátást (2 ebéd, fogadás, frissítők, szórakozás).
A részvételi díjat csak átutalással lehet befizetni, a számlát a jelentkezési lap kézhezvételekor küldjük.
A szervezők szálláslehetőséget nem biztosítanak.
A részletes program a *www.lib.sote.hu* és a *www.clib.dote.hu/moksz* honlapon érhető el.
Kérünk mindenkit, hogy a jelentkezési lapot pontosan töltse ki, ezzel segítve a szervezők munkáját.
Jelentkezési határidő: 2005. október 10.
Mindenkit szeretettel várunk!

A szervezők

GAZDASÁGI HÍREK

4/2005. számú főigazgatói utasítás

a Pécsi Tudományegyetem központosított közbeszerzési eljárás keretében történő beszerzéseiről

A Pécsi Tudományegyetem a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (továbbiakban: Kbt.) alanyi hatálya alá tartozó szervezetként közbeszerzésre kötelezett központi költségvetési szerv. A Kbt., valamint a központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköreiről szóló 168/2004. (V. 25.) Korm. rendelet rendelkezéseinek betartása érdekében a következőket rendelem el.

Az utasítás hatálya

1. § (1) Az utasítás hatálya kiterjed az egyetem részéről bármely pénzügyi keret terhére indított beszerzési eljárásra, melynek tárgya az 1. § (2) bekezdésében foglalt termék vagy szolgáltatás (továbbiakban: termékbeszerzés).

(2) Az utasítás hatálya a beszerzés tárgyát illetően kiterjed az országosan kiemelt termékek és szolgáltatások közül az alábbiakra:

a) távközlési eszközök és szolgáltatások közül:
   aa) telefax készülékek,
   ab) projektorok
b) személyi számítógép-rendszerek, azok főbb egységei és általánosan használt felhasználói szoftver eszközei,
c) irodatechnikai berendezések, tartozékaik, működésükhöz szükséges kellékanyagok és szolgáltatások,
d) bútorok,
e) papíráruk, irodaszerek, kellékek,
f) egészségügyi termékek.

A termékbeszerzésekre vonatkozó eljárás rendje

2. § (1) Az utasítás hatálya alá tartozó termékbeszerzést az alábbi szervezeti egységek bonyolíthatják kizárólagos jogkörrel:

a) az 1. § (2) bekezdés a-e) pontjában meghatározott termékcsoportok tekintetében: Gazdasági és Műszaki Főigazgatóság Beszerzési és Készletgazdálkodási Osztály,
b) az 1. § (2) bekezdés f) pontjában meghatározott termékcsoportok tekintetében: Gazdasági és Műszaki Főigazgatóság Beszerzési és Készletgazdálkodási Osztály, Textilgazdálkodási Osztály, valamint az Egyetemi Gyógyszertár.

(2) A nem pécsi telephellyel rendelkező szervezeti egységek – beleértve az Egészségügyi Főiskolai Kar székhelyen kívüli telephelyeit is – beszerzéseiket a kizárólagos jogkörrel felruházott szervezeteken keresztül gazdasági főigazgatói engedéllyel kezdeményezhetik.

3. § Központosított közbeszerzési keretszerződés vagy keret-megállapodás hiányában a Közbeszerzési törvény értelmében kell eljárni.

Hatályba léptető rendelkezések

4. § Az utasítás 2005. június 15-én lép hatályba.

Pécs, 2005. június 1.

Ferenci József
gazdasági főigazgató

Megszorító intézkedések

A 4/2005. számú gazdasági főigazgatói utasításban foglaltak értelmében a következő megszorító intézkedések bevezetése vált szükségessé.

1. Új megbízási szerződések nem köthetők.
2. Az altatási pótlék kifizetését a mai naptól megszüntetjük (100,- Ft/altatás).
3. Belső helyettesítés kifizetését nem engedélyezzük.
4. Az összes nem kötött felhasználású klinikai keretek (a kutatási keretek kivételével) azonnali hatállyal felhasználásra kerültek (működési keretbe történő beforgatás).
5. Szabálytalan megrendeléshez kapcsolódó számlákat a mai naptól nem fizetünk ki, és a szabálytalan megrendelést indítókkal szemben az érvényben lévő szabályzataink alapján fogunk eljárni.

Ferenci József
gazdasági főigazgató

Dr. Kosztolányi György
OEC-elnök

Bélyegző használata

Az elmúlt hetekben sajnálatos módon több esetben azt tapasztaltuk, hogy az egyetem szervezeti egységei nem megfelelően kezelték és használták az egyetem nevével ellátott pecséteket és bélyegzőket, illetve a bélyegzők használatára vonatkozó szabályokat nem tartották be.

A jelzések és tapasztalatok alapján ismételten felhívom a bélyegzőhasználatra jogosult és az őrzésért felelős munkatársak szíves figyelmét a bélyegzők használatáról szóló szabályzat előírásaira, mely egyértelműen rögzíti a megrendelésre, a használatra és a selejtezésre vonatkozó eljárási rendet.

A Pécsi Tudományegyetem a szabályzattal ellentétes és a nyilvántartásban nem szereplő bélyegzők használatával összefüggő visszaélésekért, az ennek kapcsán okozott károkért semmilyen felelősséget nem vállal.

A szabályzat letölthető a *www.pte.hu* weboldal adminisztráció/szabályzatok menüpontjában.

Nagy Ferencné dr.
rektori hivatalvezető

5/2005. számú főigazgatói utasítás
a Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum beszerzéseiről

Az Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum (a továbbiakban Centrum) beszerzéseit a pénzügyi helyzet stabilizálása érdekében az eddigieknél szigorúbb felügyelet alá kell helyezni. Ennek érdekében a következőket rendelem el.

Az utasítás hatálya

1. § (1) Az utasítás hatálya kiterjed a Centrum minden szervezeti egységére, az egységeknél kezelt minden keretre és az Általános Orvostudományi Kar OEP-bevétellel rendelkező intézeteinek OEP-forrásaira.
(2) Az utasítás hatálya a beszerzés tárgyát illetően kiterjed valamennyi anyag, illetve eszköz igénylésére.

A beszerzésekre vonatkozó eljárás rendje

2. § (1) A Beszerzési és Készletgazdálkodási Osztályra benyújtott közvetlen beszerzési igényeken az igényelt anyag és eszköz mennyisége mellett – minden tételre egyedileg – köteles az igénylő feltüntetni azt, hogy a megjelölt mennyiség milyen időszakra fedezi a klinika szükségleteit.
(2) A kihelyezett raktárakat működtető klinikák a felhasználást követően készített beszerzési igényeiken – a cégenkénti összesítés gyakorlatát megtartva – kötelesek az igényelt eszközök és anyagok minden egyes tételére vonatkozóan feltüntetni a beteg TAJ-számát.
(3) Az (1) és (2) bekezdésben foglalt követelmények szempontjából hiányos beszerzési igényeket az osztály visszaküldi.

Hatályba léptető rendelkezések

4. § Az utasítás 2005. július 18-án lép hatályba.

Pécs, 2005. július 14.

Ferenci József gazdasági főigazgató

Romhányi professzor emlékezete érmeken

Száz éve, 1905. szeptember 15-én a Fejér megyei Szár községben született *Romhányi György,* a Pécsi Orvostudományi Egyetem legendás patológus professzora. Huszonöt évig (1951-1976) volt az egyetem Kórbonctani Intézetének igazgatója. Nemzetközi hírnevét speciális, ún. polarizációs optikai vizsgálataival alapozta meg, mellyel az élő szervezetek ultrastruktúrájának és funkciójának viszonyát kutatta. Munkásságát hivatalosan is elismerték: egyéb kitüntetések mellett megkapta az Állami Díjat (1975), a POTE „Pro Universitate" arany fokozatát (1980), később pedig a Tudományos Akadémia előbb levelező (1982), majd rendes (1987) tagjává fogadta. Azonban nem csak a tudománynak élt, hanem gyakorló kórboncnoknak is kiváló volt. Mi, gyógyító orvosok sokat tanultunk tőle a boncteremben. De igazi életeleme a medikusok oktatása volt. Egyetemi előadásain mindig zsúfolásig megtelt a tanterem és gyakran előfordult, hogy már végzett orvosok is visszajártak meghallgatni a Mestert. Tanítványait nem csak sziporkázó stílusával és mindnyájunk számára emlékezetes „mondásaival" nyűgözte le, hanem azzal is, hogy névről ismerte hallgatóit, ami nem csekély teljesítmény, hiszen egy-egy évfolyam létszáma elérte a 160-180 főt! Oktatói nagyságát „számszerűen" is mutatja az a felmérés, amelyet a 60-as évek elején készítettek: egy végzés előtt álló pécsi medikus évfolyamot megszavaztattak arról, hogy ki volt az a tanáruk, aki a legmaradandóbb benyomást gyakorolta rájuk egyetemi éveik alatt. A szavazatok mintegy 98 %-át (!) Romhányi György kapta, pedig a fennmaradó 2 %-on nem kisebb tudósok osztoztak, mint az ugyancsak kitűnő előadóknak számító akadémikus tanártársai: az anatómus *Szentágothai János,* a gyermekgyógyász *Kerpel-Fronius Ödön* és az ideggyógyász *Környey István.* Az eredmény nem őket minősíti, hanem ők minősítik Romhányit! E sorok írója, aki tanítványa, majd később kezelőorvosa is volt Romhányi professzornak, megerősítheti, hogy nem túlzott neves kórboncnok kollégája, amikor kismonográfiájában röviden így jellemezte: „Genetikusan determinált, karizmatikus előadó volt!" *(Kádas István:* Romhányi György. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1995.) És ha már könyvekről esett szó, a vizuális típusúaknak egy anatómus kolléga kötetét ajánlom, melyben a szerző kitűnő fotográfiáin „látható" Romhányi tanítói karizmája egy-egy emlékezetes – fentebb már említett – professzori „mondás" kíséretében. (*Tóth Pál*: a Professzor. Pécs, 2004)

Nimbusza halálával (Pécs, 1991. augusztus 29.) nem hogy csökkent volna, hanem tovább növekedett. Jól példázza ezt az is, hogy *három rangos jutalomérem viseli nevét és arcmását!* Az *elsőt* 1994 novemberében a Pathologusok Társasága alapította. A szabályzat szerint a kitüntetés olyan feddhetetlen életű magyar patológusnak adományozható, aki a klinikai patológiát huzamos időn át kiemelkedően műveli és oktatja. A 100 mm-es öntött bronz „Romhányi György Emlékérem" alkotója *E. Lakatos Aranka* debreceni szobrászművész. Az előlapon a névadó portréja, fakszimile aláírása, születési és halálozási éve látható. A hátlapon Romhányi György egyik kedvelt jelmondata, *„Ars longa, vita brevis est"* (A művészet örök, de az élet rövid), és Magyar Pathologusok Társasága 1932 (a Társaság alapításának évszáma) olvasható, középen pedig a jutalmazott nevének bevésésére szolgáló, az érem síkjából kiemelkedő szalag látható *(l. ábráinkon).* Először 1995. október 25-én a Társaság szegedi kongresszusán adták át az érmet, ahol heten részesültek a kitüntetésben, köztük hárman pécsiek: *Kádas István, Kelényi Gábor* és *Romhányi Mária.* Numizmatikai szempontból érdekesség, hogy ugyanezen éremből készült egy kisebb (60 mm-es), vert változat is, amely csupán annyiban különbözik az előzőtől, hogy hátlapján virágfüzér helyettesíti a név bevésésre szolgáló kartust.

A *második* Romhányi érmet 1995-ben a Pécsi Orvostudományi Egyetem rektora alapította a tantermi előadások keretében végzett magas színvonalú oktatómunka elismerésére. Értékét az biztosítja, hogy évente csak egy oktató kaphatja meg, akit a legilletékesebbek, vagyis a tárgyévben V. évet végzett orvostanhallgatók választanak ki titkos szavazással. A szerény küllemű érem rangos kitüntetés attribútuma. Az előlapon Romhányi György – 1905-1991 körirat és balra néző portré látható *(ábránkon),* a hátlapon pedig Pécsi Orvostudományi Egyetem Emlékérme körirat és vonalkörön belül név bevésésre szolgáló mező helyezkedik el. A 92 mm átmérőjű öntött bronzérem alkotója a néhai, pécsi *Nowotarski István.* (Ennek az éremnek létezik egy olyan változata, amely egyoldalas, 115 mm nagyságú és Prof. Dr Romhányi György 1905-1991 körirat olvasható rajta.)

A *harmadik* jutalomérem a sümegi ún. „membrán-transzport konferencia" díja. (Ezt a konferenciát kb. 30 éve rendezik meg Sümegen az e témával foglalkozó kutatók részvételével.) A Romhányi Díjat 1992-ben alapították, de az érem, ami ma már a díj megtestesítője, 2000-ben készült. Évente egy kutatónak ítélik oda. (A 2000 előtti díjazottak is utólag megkapták az érmet.) Alkotója az Oroszországban született, de 1963 óta Budapesten élő *Kubászova Tamara,* aki kutatóorvosként és

szobrászművészként egyaránt ismert. A 95 mm átmérőjű öntött bronzérem előlapján a professzor portréja, neve, születési és halálozási dátuma látható. (*l. ábrán-kon)* A hátlapi körirat tudatja, hogy ez az érem a „sümegi membrán-transzport konferencia díja". Az aktuális kitüntetett nevének és a kitüntetés évének bevésésére a középső üres mező szolgál.

Ars longa, vita brevis est! A hippokratészi mondás jelen esetben szó szerint beteljesült: a legendává lett Professzor ugyan már régen nincs közöttünk, de emlékét érmek alakjában – és remélhetőleg mire e sorok megjelennek, életnagyságú szobor formájában is – őrzi a művészet!

Süle Tamás dr.

Elhunyt dr. Szabó Iván, volt pénzügyminiszter

2005. augusztus 4-én, 71 éves korában elhunyt *Szabó Iván*, az Antall-kormány egykori pénzügyminisztere.

A miniszter hivatali ideje alatt hathatós anyagi segítséget nyújtott a pécsi szívsebészet – *Korompai Ferenc* professzor vezetésével történt – 1996-os újraindításához.

Az egyetem és Korompai professzor nevében *Pap András*, volt országgyűlési képviselő és jómagam helyeztük el az emlékezés virágait, 2005. augusztus 17-én, Budapesten, a Farkasréti temetőben.

Dr. Gulácsy István
nyugalmazott klinikai adjunktus

Dr. Takátsy Tibor szülész-nőgyógyászról

Dr. Scipiades Elemér professzor tanítványa, munkatársa

Jeles kollégáról történő emlékezésünk több motivációból ered. Kedves erkölcsi kötelmünk, hogy felidézzük az egyéniséget, az embert és a szaktudort. *Dr. Takátsy Tibor* az orvostörténelem, ezen belül a szülészet és nőgyógyászat kitűnő személyisége volt.

Dr. Lóránd Sándor professzor segített a világra; majd osztályán sajátítottam el a legszebb feladatot: édesanyák segítését. Sokszor beszélgettünk pécsi egyetemi éveiről, a Pozsonyból kényszerűen elköltöztetett Erzsébet Tudományegyetem Orvosi Fakultásán *dr. Scipiades Elemér* tanítványa lehetett. A professzor a szakág zseniális művelőjeként vonult históriánkba. Dr. Lóránd Sándor tanár úr mindig méltatta tanítómesterét – én pedig érdeklődtem, hogy a többi hajdani tanítvány közül is nevezzen meg valakit: kit tart a legjobb szakembernek, orvosnak, embernek. Azonnal válaszolt: Takátsy Tibit. Szólt is róla, a várandós édesanyák megbecsüléséről, a szülő nők legmesszebbmenő segítéséről, operatőri zsenialitásáról. Később is tartották a kapcsolatot.

A Budapesti Fővárosi Területvezető János Kórházban kezdtem dolgozni 1970 tavaszán. Szigorló időszakomból ismertem és szerettem az I. Szülészeti és Nőgyógyászati Osztály osztályvezető főorvosát, *dr. Jánossy Tibort.* Megkérdeztem, hogy az Ápolónőképző Iskola hallgatóit milyen tankönyvből tanítják. „A Takátsyéból. Biz-

PÉCSI ORVOSI KAMARA
SZÉCHENYI-TÉR 16. I. EM. TELEFON 19-26.

247/1938 szám. Tárgy: dr. Takátsy Tibor orvos kérelme a Pécsi Orvosi Kamara tagjai sorába való felvétel iránt.

H a t á r o z a t .

A Pécsi Orvosi Kamara 1938 évi augusztus hó 28.-án tartott választmányi ülésében szabályszerűen előterjesztett és felszerelt kérelemre d r . T a k á t s y T i b o r orvostudori P é c s szab. kir. várost jelölte meg orvosi gyakorlatának helyéül, a kamara tagjai sorába az 1936 évi I.t.c. 23.§. alapján felvette.

Ezen határozatról a kamara elnöke az érdekeltet, valamint annak lakóhelyére illetékes törvényhatóság első tisztviselőjét értesíti és intézkedik az iránt, hogy a tagok sorába való felvétel a Budapesti Közlöny Hivatalos Lapban közzététessék.

Pécs, 1938 augusztus 28.-án.

titkár. elnök.

A MAGYAR KIRÁLYI ERZSÉBET TUDOMÁNYEGYETEM
ORVOSTUDOMÁNYI KARÁNAK DÉKÁNI HIVATALA.

493. sz.
194 1/42.

Tudomásvétel és további eljárás céljából értesítem, hogy Önt a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Orvostudományi Karának tanári testülete szülészeti és nőgyógyászati tanszék mellé 1942. évi szeptember hó 1. -től 194 4. évi augusztus 31-ig terjedő időre X.f.o.tanársegédnek megválasztotta.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a tanári testület ezen intézkedését az 1942. évi szeptember hó 21.-ről keltezett 92479/1942.IX. sz. leiratával jóváhagyólag tudomásul vette és Önt a jelzett idő tartamára a mondott minőségében megerősítette.

Szolgálati kötelességét és teendőit közvetlen főnöke szabja meg, kinek rendelkezéseihez mindenben alkalmazkodni tartozik.

Egyben felhívom, hogy amennyiben a hivatali esküt még nem tette volna le, annak letétele végett a jelen értesítvény felmutatásával jelentkezzék a dékáni hivatalban.

Pécs, 1942 évi október hó 5. n.

Cézár
az orvostud. kar e. i. dékánja.

dr.Takátsy Tibor Urnak,
X.f.o.tanársegéd
Pécs.

tos tudod, hogy ki ő, mert Lóránd Sándortól tanultál, ők ketten pedig Scipiades-tanítványok." Igen, ismertem dr. Takátsy Tibor értékes működését.

Dr. Takátsy Tibor önéletrajzát csatoljuk.

Életrajz

(Curriculum vitae)

Somogy vármegyében, Magyaratádon születtem 1912. december 18-án. Édesapám községi jegyző volt. A gimnázium öt osztályát három testvéremmel a kaposvári Somsich Pál főgimnáziumban végeztem. Édesapám halála után a ciszterci rend pécsi Nagy Lajos reálgimnáziumában folytattam tanulmányaimat, s 1930-ban itt érettségiztem jeles eredménnyel. Utána az Erzsébet Tudományegyetem orvosi fakultására iratkoztam be. Mint másodéves orvostanhallgató, a bonctani intézet demonstrátora, majd gyakornoka lettem, s ebben a minőségben ott 7 éven át dolgoztam. Közben édesanyámat is elvesztettem, s mint teljesen vagyontalan árva, magam vállaltam további tanulmányaim anyagi terheit.

Oklevelemet a fenti egyetemen 1937-ben nyertem el. 1938. június 15-ig még mint a bonctani intézet díjas gyakornoka működtem, majd a szülészeti klinikán folytattam tudományos továbbképzésemet. 1938-ban ösztöndíjat nyertem. 1939-ben díjas gyakornokká, 1940-ben X. fizetési osztályú tanársegéddé léptem elő. Mint osztályvezető dolgoztam 1943-ig, miközben szakképesítést szereztem a szülészet-nőgyógyászatból. 1943. január 2-án a kiskunfélegyházi 25 ágyas szülőotthon vezető orvosává nevezett ki a belügyminiszter, s mint az Egészségvédelmi Szövetség ügyvezető főtitkárát az anya- és csecsemővédelmi, valamint szülőotthoni szervező ügyekkel bízott meg az Országos Egészségvédelmi Központ. 1944. május 15-én tényleges katonai szolgálatra vonultam be a budapesti 10. számú helyőrségi kórházba. Rövid szolgálati idő után 1944. augusztus 21-én másodszor vonultam be a 102. számú légvédelmi tüzér osztály egyik vezető orvosaként. Megszakítás nélkül szolgáltam 1945. március 24-ig, amikor a keszthelyi katonakórház-részlegbe sebesültként kerültem. Ezután egy hónapig vezettem a keszthelyi katonai kórház egyik osztályát, majd 1945. április 26-án a parancsnokság engedélyt adott a hazatérésre. Pécsett mint a szülészeti klinika tanársegédjét igazoltak, minthogy kiskunfélegyházi megbízatásom megszűnt. Jelenleg főispáni megbízólevéllel augusztus hó óta a siklósi „Béla" kórházban a szülészeti-nőgyógyászati osztály fogolyként távol lévő főorvosát helyettesítem. Klinikai működésem alatt, 1939-ben megnősültem. Házasságomból eddig két fiúgyermekem született, 1941-ben és 1943-ban. Klinikai szolgálatom alatt elismeréssel működtem közre a következő tudományos munkák szerkesztésével, illetve tudományos illusztrálásával: *Dr. Verebi Röchlich Károly:* A szövettan alapvonalai; *Dr. Burg Ete*: A fejlődéstan szülészeti és nőgyógyászati vonatkozásai; *Dr. vitéz Berde Károly:* Bőrgyógyászat; *Dr. Scipiades Elemér:* A szülészet kézikönyve.

Tudományos dolgozataim kiadása dr. Scipiades Elemér professzor váratlan halála, majd a hadi cselekmények miatt késett. Kéziratban az alábbi címen: Az epehólyag-gyulladás a szaporítás folyamata alatt; A magzat nemének meghatározása a születés előtt; A rectalis vizsgálat használhatósága a szülészetben; A kiskun nők medencéje; „Szülőotthon vagy kórházi osztály" kérdéshez.

Dr. Scipiades Elemér kitűnő könyvének bevezetőjéből emeljük ki:

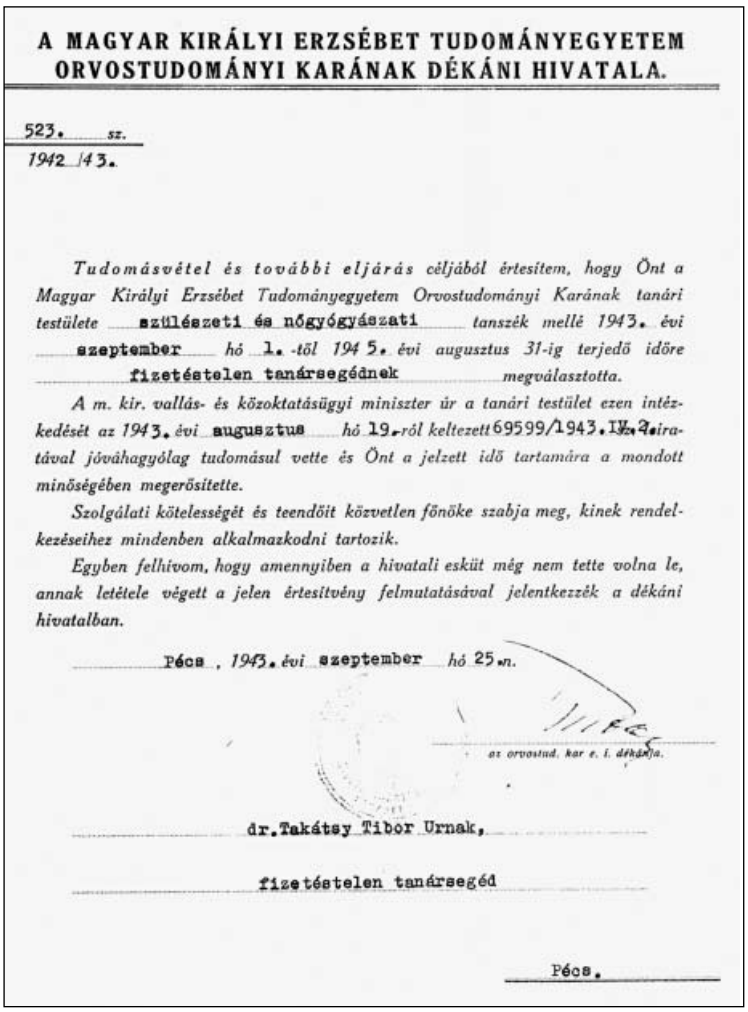

A MAGYAR KIRÁLYI ERZSÉBET TUDOMÁNYEGYETEM
ORVOSTUDOMÁNYI KARÁNAK DÉKÁNI HIVATALA.

523. sz.
1942/43.

Tudomásvétel és további eljárás céljából értesítem, hogy Önt a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Orvostudományi Karának tanári testülete szülészeti és nőgyógyászati *tanszék mellé 1943. évi* szeptember *hó* 1. *-től 194*5. *évi augusztus 31-ig terjedő időre* fizetéstelen tanársegédnek *megválasztotta.*

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a tanári testület ezen intézkedését az 1943. évi augusztus *hó* 19. *-ról keltezett* 69599/1943.IV.2. *iratával jóváhagyólag tudomásul vette és Önt a jelzett idő tartamára a mondott minőségében megerősítette.*

Szolgálati kötelességét és teendőit közvetlen főnöke szabja meg, kinek rendelkezéseihez mindenben alkalmazkodni tartozik.

Egyben felhivom, hogy amennyiben a hivatali esküt még nem tette volna le, annak letétele végett a jelen értesítvény felmutatásával jelentkezzék a dékáni hivatalban.

Pécs, *1943. évi* szeptember *hó* 25-n.

az orvostud. kar e. i. dékánja.

dr.Takátsy Tibor Urnak,

fizetéstelen tanársegéd

Pécs.

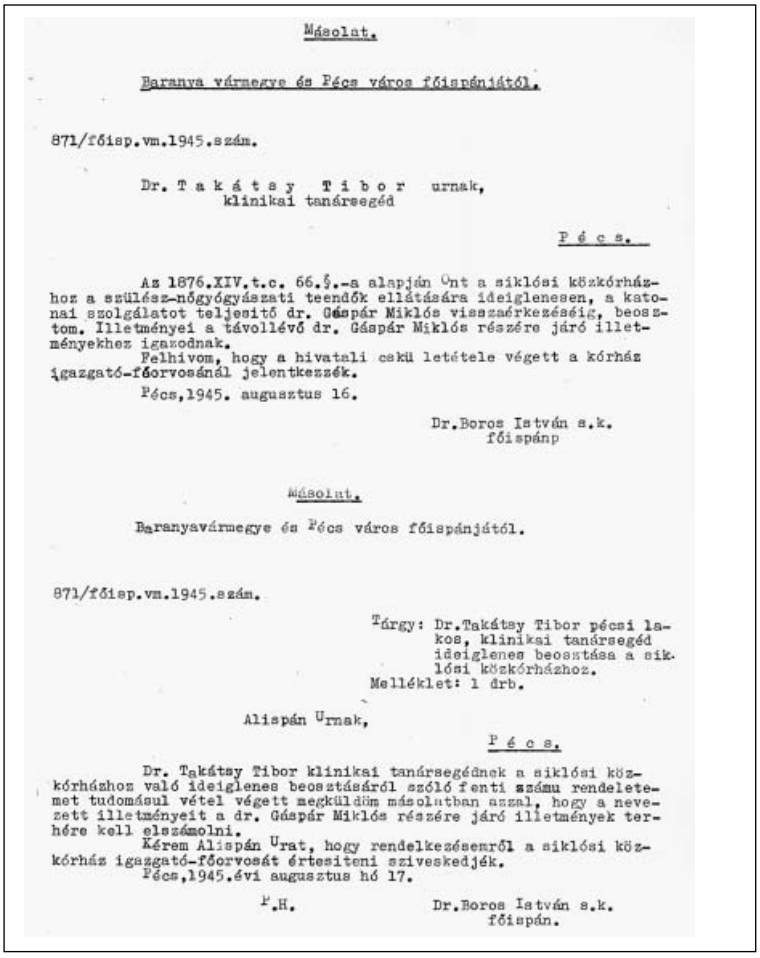

Másolat.

Baranya vármegye és Pécs város főispánjától.

871/főisp.vm.1945.szám.

Dr. T a k á t s y T i b o r urnak,
klinikai tanársegéd

P é c s.

Az 1876.XIV.t.c. 66.§.-a alapján Önt a siklósi közkórházhoz a szülész-nőgyógyászati teendők ellátására ideiglenesen, a katonai szolgálatot teljesitő dr. Gáspár Miklós visszaérkezéséig, beosztom. Illetményei a távollévő dr. Gáspár Miklós részére járó illetményekhez igazodnak.
Felhivom, hogy a hivatali eskü letétele végett a kórház igazgató-főorvosánál jelentkezzék.
Pécs,1945. augusztus 16.

Dr.Boros István s.k.
főispánp

Másolat.

Baranyavármegye és Pécs város főispánjától.

871/főisp.vm.1945.szám.

Tárgy: Dr.Takátsy Tibor pécsi lakos, klinikai tanársegéd ideiglenes beosztása a siklósi közkórházhoz.
Melléklet: 1 drb.

Alispán Urnak,

P é c s.

Dr. Takátsy Tibor klinikai tanársegédnek a siklósi közkórházhoz való ideiglenes beosztásáról szóló fenti számu rendeletemet tudomásul vétel végett megküldöm másolatban azzal, hogy a nevezett illetményeit a dr. Gáspár Miklós részére járó illetmények terhére kell elszámolni.
Kérem Alispán Urat, hogy rendelkezésemről a siklósi közkórház igazgató-főorvosát értesiteni sziveskedjék.
Pécs,1945.évi augusztus hó 17.

P.H. Dr.Boros István s.k.
főispán.

„Különös hálám legyen munkatársamé, dr. Takátsy Tibor klinikai tanársegédemé, aki szakértelemmel párosult művészi rajzaival és velem való ernyedetlen együttmunkálkodásával e könyv értékesebbé tételéhez hozzásegített.”

Dr. Takátsy Tibor a továbbiakban 1946-tól Tatabányán, majd 1953-tól Szombathelyen lett osztályvezető szülész-nőgyógyász. Két kiadásban jelent meg Szülészet Nőgyógyászat című tankönyve az Egészségügyi Szakiskolák számára. 1972-től nyugdíjasként még dolgozott Szombathelyen, utána Budapesten. Mindig részt vett a Pécsi Orvostudományi Egyetem hallgatóinak gyakorlati oktatásában és vizsgáztatásában. 1989. augusztus 29-én halt meg.

1940-ben az Országos Orvosi Kamara szerkesztésében Budapesten jelent meg „Az Országos Orvosi Kamara hivatalos névjegyzéke, immár a III. évfolyam. A Pécsi Orvosi Kamara bemutatása szerint az elnök a sebészet történetének egyik legnagyobbja, *dr. Neuber Ernő* professzor; a tagok között Takátsy Tibor dr. egyetemi díjtalan gyakornok, oklevél Pécs 1937, Pécs, Pécsváradi országút 25. A Szülészeti Klinika címe: Kismakár utca 13-15. Igazgató-tanár: Scipiades Elemér dr. Díjas gyakornok: Takátsy Tibor dr.

1947: Magyar Orvosok Szabad Szakszervezete Hivatalos Címtára. „Pécs; Takátsy Tibor dr.: klinikai tanársegéd; szülész, nőgyógyász, Mária utca 10. Oklevél Pécs 1937.”

1979: „A Szombathelyi megyei Markusovszky Kórház-rendelőintézet története” Szombathely, 1979. A szerző *dr. Széll Kálmán*. Az egyik fejezet: „Szülészet-Nőgyógyászati Osztály”. Idézünk: “1953. október 15-től a nyugdíjba vonulásáig – tehát 1972. december 21-ig – a pécsi Scipiades professzor tanítványa, a tatabányai kórházból jövő dr. Takátsy Tibor volt az osztályvezető főorvos, aki minden tekintetben fellendítette a korábban pangó és sok panaszt okozó szakmai ellátást. Komoly területi munkát végzett, az osztályon pedig jó gyakorlati és műtétes munkát honosított meg. Kiemelkedő oktató munkáját az egészségügyi szakiskolások számára írt és rajzolt – nívódíjat nyert – tankönyve is bizonyítja.”

1985: „A Pécsi Orvostudományi Egyetem Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikájának Évkönyve, 1975-1985.” A 41. oldalon összeállítás az 1924-től kinevezett orvosokról: „Dr. Takátsy Tibor 1938-1943”, az 58. oldalon a klinikáról 1945 előtt távozott orvosok közül szülészeti-nőgyógyászati osztályvezetői kinevezést nyert „Dr. Takátsy Tibor, Szombathely”.

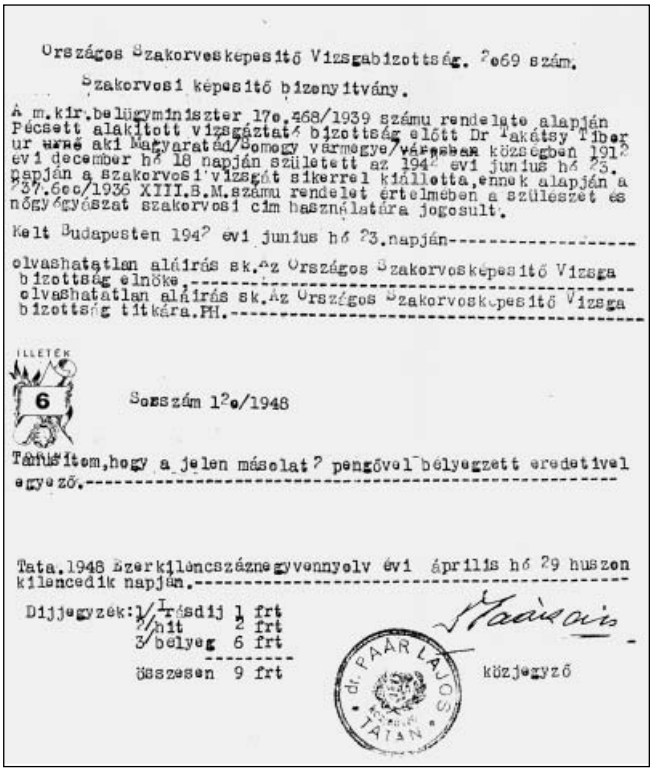

Országos Szakorvosképesítő Vizsgabizottság. 2069 szám.

Szakorvosi képesítő bizonyítvány.

A m.kir.belügyminiszter 17e.468/1939 számu rendelete alapján Pécsett alakított vizsgáztató bizottság előtt Dr Takátsy Tibor ur ~~neve~~ aki Magyaratád/Somogy vármegye/~~városában~~ községben 1912 évi december hó 18 napján született az 1942 évi junius hó 23. napján a szakorvosi vizsgát sikerrel kiállotta,ennek alapján a 27.600/1936 XIII.B.M.számu rendelet értelmében a szülészet és nőgyógyászat szakorvosi cim használatára jogosult.

Kelt Budapesten 1942 évi junius hó 23.napján----------

olvashatatlan aláirás sk.Az Országos Szakorvosképesítő Vizsga bizottság elnöke.----------

olvashatatlan aláirás sk.Az Országos Szakorvosképesítő Vizsga bizottság titkára.PH.----------

ILLETÉK 6

Sorszám 1209/1948

Tanúsítom,hogy a jelen másolat ? pengővel bélyegzett eredetivel egyező.----------

Tata.1948 Szerkilencszáznegyvennyolc évi április hó 29 huszonkilencedik napján.----------

Dijjegyzék: 1/ Irásdij 1 frt
2/ Iht 2 frt
3/ bélyeg 6 frt
Összesen 9 frt

Dr. PAÁR LAJOS TATA

közjegyző

Említsük meg, hogy dr. Takátsy Tibor kisplasztikákat, érmeket is alkotott. Numizmatikai munkásságát *dr. Süle Tamás* pécsi főorvos, orvosi numizmatáink egyik vezető egyénisége kitűnő köteteiben bemutatta.

Végül e helyen is köszönöm *dr. Takátsy Ágnes* vezető főorvosnő szíves segítségét.

Dr. Vértes László

KÖNYVISMERTETŐK

Daganatok és daganatmegelőző állapotok molekuláris epidemiológiája

Szerkesztette: Ember István és Kiss István. Medicina, Budapest, 2005.

Előszó

1997-ben megjelent egy könyvünk, amely általánosságban (a fertőző és nem fertőző népbetegségek vonatkozásában) foglalkozott a molekuláris epidemiológiával. E könyvünkben a Magyarországon igen nagy problémát jelentő rosszindulatú daganatos megbetegedések molekuláris epidemiológiáját is tárgyaltuk érintőlegesen. Miért most e felvetés? Egyértelmű, hogy ma, amikor a daganatok 50 %-a gyógyítható már (vagy csak), olyan lehetőségeket kell keresni, amelyek a mortalitás-csökkenés mellett a morbiditás csökkenésében is jelentős szerepet játszanak. A mortalitást ugyanis nem elég csökkenteni, hiszen így a rákot okozó tényezők nem szűnnek meg, és populációs szinten csak átmeneti javulás eredményezhető. A morbiditást kell csökkenteni, mely leginkább a primer prevencióval tehető meg.

Egyik és legfontosabb törekvés a molekuláris genetika és biológia módszereinek elterjesztése az epidemiológiában, ami a molekuláris és prediktív epidemiológiát jelenti. Így igen korán fel lehet ismerni a ri-

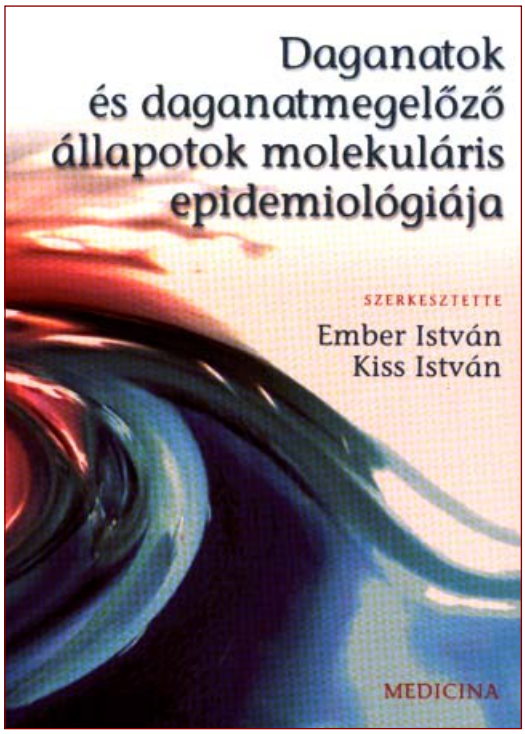

zikótényezőket, kockázatbecsléssel és rizikóbecsléssel azonosítani lehet a veszélyeztetett egyéneket, csoportokat, hogy kiemelhetők legyenek az expozícióból, ezen kívül meg lehet szüntetni a veszélyeztető tényezőket és csökkenteni lehet a daganatos betegségek incidenciáját, illetve prevalenciáját, azaz kialakulását. Az epidemiológiai adatok feltárják a veszélyeztető tényezőket. Ha ezeket molekuláris biológiai, genetikai paraméterekkel vetjük egybe olyankor, amikor már a genotípusban megvannak, de még tünetek, klinikai elváltozások nem jelentkeznek (azaz egy fenotípusosan néma, latens periódusban), akkor ezekkel a módszerekkel a genotípus szintjén meglévő változásokat meg lehet fogni, és így lehetséges kvantifikálni a veszélyt, a rizikót. Amennyiben ez megtörténik, egyre több korai, molekuláris alapú, génszintű behatároló biomarkert tudunk találni, amelyekkel a veszélyeztetettség azonosítható és a morbiditás csökkenthető.

Különösen nagy jelentősége van ennek az olyan rossz prognózisú, kedvezőtlen kurabilitású, későn felfedezhető daganatok esetében, mint a tüdőrák, az epehólyag, a hasnyálmirigy és a máj daganatai, vagy a fej-nyaki daganatok, ahol az ötéves túlélés néhány százalékot sem ér el. Ellenben korán felfedve a genetikai változásokat és kvantifikálva, statisztikailag értékelhetővé téve a rizikót, az esetleges kemo-, immun- vagy genetikai prvencióval megakadályozhatjuk a betegség kialakulását, azaz egyéni szinten akár 100 %-os javulás is elérhető. Populációs szinten ez kb. 15-30 %-os esélynövekedést jelenthet, javíthatja a statisztikákat nemcsak Magyarországon, hanem máshol is, és – ha a kiváltó okokat is sikerül orvosolni és kiküszöbölni – a morbiditás csökkentésével elérhetjük a mortalitás csökkentését. Nem beszéltünk még a költségkímélő tényezőről. A kialakult daganatok kezelése, a heroikus műtéti és kemoterápiás kezelések gyakran nem járnak eredménnyel; a betegek életminősége romlik. A korszerű rizikóbecslés, prevenció, a molekuláris és prediktív epidemiológiai szemlélet a kemoprevenció irányába is lehetőségeket nyújt. Jelentősen javíthatja a túlélési esélyeket, ugyanakkor költségkímélő. Ez milliós, de milliárdos nagyságrendű is lehet, hiszen a ki nem alakult betegség vagy korai stádiumú kezelése lényegesen kisebb pénzeket emészt fel, mint a korábban említett nagy beavatkozások finanszírozása.

Ezért – könnyelműen – arra a feladatra vállalkoztunk, hogy összegyűjtjük a különböző daganatos betegségekre vonatkozó új, molekuláris és prediktív epidemiológiai ismereteket, valamint a korai – premorbid – stádiumban fellelhető genotípusos elváltozásokat, melyek segítségével korai terápia, kemoprevenció vagy intervenció, illetve – amennyiben a szakmai, gazdasági, politikai háttér ehhez adott – populációs szintű megelőzési programok tervezhetők, kontrollálhatók, esetleg kivitelezhetők.

Molekuláris és prediktív epidemiológiai módszerek nemcsak a daganatok, hanem más, nagy jelentőségű népbetegedések esetében is alkalmazhatók, ezek rendszerbe foglalása azonban egy másik történet.

Miután a molekuláris genetika, biológia tudománya naponta új és új adatokkal bővül, a könyvet időnként – a legújabb adatokkal kiegészítve – megújítani szándékozunk. Természetesen örömmel várjuk Olvasóink véleményét, hozzászólásait arra vonatkozóan, hogy hogyan tudunk javítani az érthetőségen, hatékonyságon úgy, hogy könyvünket hasznosan forgathassák mind az egyetemi hallgatók, mind az orvosok, orvosjelöltek, szakorvosok, szakorvosjelöltek és mindazok, akik érdeklődnek ezirán az egyre nagyobb tért hódító diszciplína iránt.

A szerzők és a szerkesztők nevében:

Dr. Ember István

intézetvezető egyetemi tanár

Dr. Schneider Imre – Dr. Sebők Béla: Atopiás dermatitis. Klinikum, Pathogenesis, Therapia.

30 ábra és 50 táblázat. 392 old., Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest. 2005. 4600 Ft. – ISBN 963 242 980 X

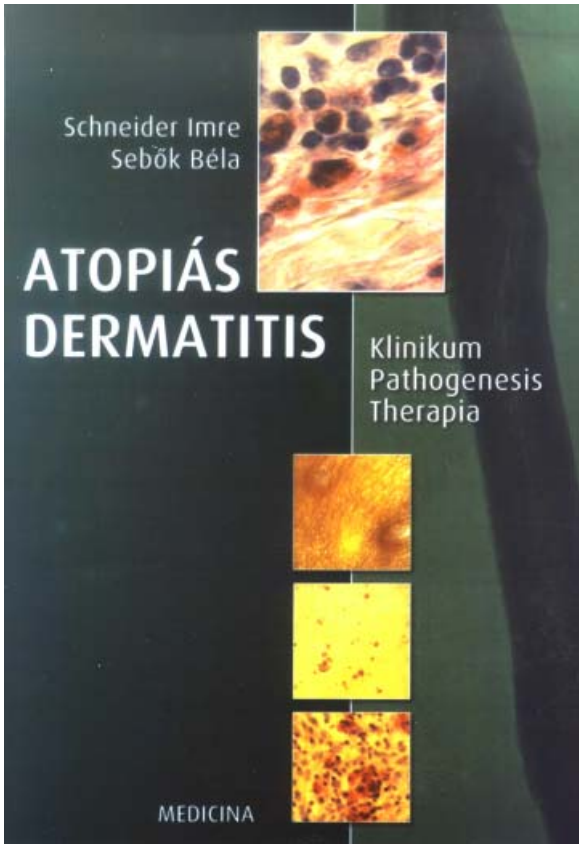

Az atopiás dermatitis (=AD) elsősorban a csecsemő- és gyermekkorban mintegy 12-15 %-ban előforduló, idült lefolyású és többnyire recidivákkal járó kínzó viszkető bőrbetegség, amely az ún. atopiás betegségcsoportba (conjunctivitis, rhinitis, asthma bronchiale) tartozik; felnőttkorban kb. 3 %-os az előfordulás. A tünetek kialakulásában az utóbbi évek kutatásai alapján az örökölhető háttér a legfontosabb, aminek talaján külső faktorok provokálják és hozzák felszínre a tüneteket; a kórkép a szimptómák alapján interdiszciplináris jelleggel bír. A megbetegedés gyakoribb a fejlettebb országokban.

A szerzők a kórképben szerepet játszó tényezőket 21 fejezetbe foglalták össze és ezeket 3 nagy rész fogja át. A „*Klinikum*" c. részben az AD tüneteit, a kórisme felállításához szükséges „fő-" és „mellék-" kritériumokat, a kórkép lefolyását, epidemiológiáját írják le. Külön alfejezet foglalkozik a *hazai prevalencia-vizsgálatokkal* (*dr. Harangi Ferenc* PhD, a B. M. Kerpel-Fronius Ödön Gyermekkórház igazgatóhelyettese a szerző, aki dermatológusokkal, gyermekgyógyászokkal, valamint a B. M. házi gyermekorvos kollégák segítségével az első hazai felmérést végezte, amelynek keretében nagyobb lélekszámú, iskolás gyermekkel kapcsolatos adatok kerültek feldolgozásra). Az „AD-vel esetleg társuló és ahhoz hasonló kórképek" c. fejezet tágabb értelemben egyben differenciáldiagnosztikai kérdéseket is tárgyal, és ugyanakkor az AD általános orvosi fontosságára is utal a fejezet. A „*Pathogenesis*" c.

részben az AD genetikai hátteréről, a szaruréteg- és barrier-funkcióról, a viszketésről s ennek okairól stb. történik említés. Külön fejezetben van szó a Th1 és Th2 lymphocyták, eosinophilek, hízósejtek és basophilek, valamint a betegségben nagy jelentőséggel bíró különböző dendrit sejtek (pl. Langerhans sejtek) egymással nagymértékben összefüggő szerepéről. A baktériumok (S.aureus és superantigenjei), vírusok, gombák és atkák jelentőségét ugyancsak önálló fejezet részletezi. „Az IgE és más antitestek", a „Tápanyag-allergia és AD", valamint az „Inhalativ allergenek és AD" , a kórkép pszichológiai és pszichiátriai jellegzetességei mind egy-egy fejezet témáját adják. Az Állatmodell c. fejezet mellett a munka tematikájának *szintézisét* képezi: „Az AD patogenezisének összefoglaló jellegű áttekintése" c. nagy szakasz az, amely az immunológiai és allergológiai háttérrel, ill. egyéb patogenetikai tényezőkkel (pl. adhesios receptorok, cytokinek, cAMP, chemokinek, szabad gyökök) foglalkozik. A „Therapia" c. részben a klasszikusan használt lokális és szisztémás szerek (corticosteroidok, antihistaminok) éppúgy részletes tárgyalásra kerülnek, mint pl. a legmodernebb, nagy hatékonyságú lokálisan és szisztémásan használható macrolid- (Cyclosporin A., tacrolimus, pimecrolimus stb.), egyéb immunszuppresszánsok (pl. mycophenolat mofetil). A munka végén az „Ajánlások az atopiás dermatitis kezeléséhez" c. alfejezet a beteg kezelésével kapcsolatos ismeretek árnyalt összefoglalását jelenti, amely minden, a kórképpel kapcsolatos tényezőre kitér és ezért elsősorban a klinikusok (csecsemő- és gyermekgyógyászok, dermatológusok, fül-orr-gégészek, szemészek, allergológusok, immunológusok, gasztroenterológusok stb.) és különösen családorvosok vonatkozásában tartalmaz számos hasznos újdonságot.

Minden egyes fejezet végén többségében a legújabb kutatási és vizsgálati eredmények adataira történik hivatkozás, amely miatt forrásmunkának is tekinthető a könyv. Meg kell említeni, hogy elméleti és gyakorlati vonatkozásban e témában hasonló részletességű, ennyire sok szempont figyelembevételével megírt munka a magyar könyvpiacon eddig nem jelent meg.

INTÉZETI, KLINIKAI HÍREK

Az Anatómiai Intézetből

■ Az European Pineal and Biological Rhythms Society X. kongresszusán (Frankfurt am Main, Szeptember 1-5, 2005) *dr. Rékási Zoltán* (meghívott előadó), *dr. Csernus Valér* és *dr. Faluhelyi Nándor* vett részt az alábbi előadásokkal, illetve poszterekkel: *Rékási Zoltán:* The endogenous clock; *Csernus Valér:* The avian pineal gland; *Faluhelyi Nándor, Csernus Valér:* The effects of subtle changes of illumination on the in vitro melatonin rhythm of chicken pineal gland; *Rékási Zoltán, Horváth A. Réka, Klausz Barbara, Kosi Liliana, Nagy Enikő, Toller Gábor:* Transfection experiments using antisense locked nucleic acids to study the effect of Bmal1 clock gene on melatonin secretion in superfusion system.

■ *Dr. Józsa Rita* a Worldwide Hungarian Medical Academy Budapesten (2005. aug. 25-27.) rendezett 6. kongresszusán vett részt az alábbi munkával: *Józsa R., Oláh A., Csernus V., Nagy Gy., Cornélissen G. , Halberg F.*: Extracircadians and circadians of corticosterone, prolactin and endothelin-1 in the rat assessed on antiphasic lighting regimens.

Az I. sz. Belgyógyászati Klinikáról

■ Július 16-19-ig a kanadai Vancouverben rendezték meg a „12th World Congress on Heart Disease"-t, amelyen klinikánkról *dr. Tóth Kálmán* és *dr. Alexy Tamás* vett részt. Az alábbi poszterprezentációban voltunk érdekeltek: *T. Alexy, Zs. Márton, B. Horváth, K. Koltai, G. Fehér, Gy. Stef, L. Szapáry, G. Késmárky, L. Czopf, K. Tóth*: Resistance to routine antiplatelet medication and the efficacy of long-term aspirin and thienopyridine therapies.

A III. sz. Belklinikáról

■ A Magyar Gastroenterológiai Társaság 2005. június 7-11-ig megrendezett 47. Nagygyűlésén a III. sz. Belklinikáról az alábbi referátumok és előadások hangzottak el:

A székürítés zavarai szimpóziumon: *Király Ágnes:* A székürítés anatómiai és élettani vonatkozásai, a székürítési zavarok tünetei – referátum; *Király Ágnes:* A diagnosztikus megközelítés lehetőségei – referátum; *Nagy Lajos:* A székrekedés kezelésének útjai: táplálkozás, életmód, gyógyszeres kezelés – referátum; *Illés Anita:* A fiatalkori székrekedés kezelési lehetőségei: biofeedback – referátum. Az elhízás és az emésztőszervi betegségek szimpóziumon: *Király Ágnes:* Az elhízás és a reflux betegség kapcsolata – referátum. Szabad előadások: *Csizmadia Cs., Illés A., Sarlós P., Lukács M., Nagy L., Király Á.*: Is the incidence of HP-negative chronic gastritis and intestinal metaplasia increasing?; *Illés A., Undi S., Csizmadia Cs., Nagy L., Király Á.*: Effect of dietary fat on the gastric emptying in patients with gastroesophageal reflux disease; *Király Á., Illés A., Undi S., Nagy L., Kassai M., Weninger Cs.*: Gender differences in the symptoms and findings of patients with intractable constipation; *Lehoczky T., Meskó S., Simon I., Illés A., Undi S., Nagy L., Király Á.*: Gastroesophageal reflux disease with chronic respiratory symptoms; *Lukács M., Sükösd F., Kálmán E., Gömöri É., Király Á.*: Clarithromycin resistence of H. pylori in patients with peptic ulcer disease; *Sarlós P., Szigeti A., Bellyei Sz., Boronkai Á., Nagy L., Király Á., Sümegi B.*: The presence of HSPCO34 in colorectal cancer. Az Endoscopos asszisztensi szekcióban: *Somogyiné Kolozsvári M., Higi G.*: Gastritisek etiológiája klinkánk beteganyagában; *Gyenisné Jakab J.*: Anorectalis manometria; *Horváth I*: A székrekedés és a melanosis coli.

A Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézetből

■ *Dr. Molnár Péter* egyetemi docens 2005. június 17-én előadást tartott a Magyar Gyógyszerészeti Társaság Gyógynövény Szakosztálya Pécsi Csoportja, az MTA Pécsi Akadémiai Bizottságának Biológiai Szakbizottsága és a PTE ÁOK Gyógyszerésztudományi Szak Farmakognóziai Tanszékének Gyógyszerészettörténeti Csoportja rendezésében szervezett tudományos ülésen. Előadásának címe: Karotinoidok kutatása Pécsett: Izolálás, szerkezetigazolás, (*E*/*Z*)-izomerizáció, növényi biokémiai vizsgálatok.

■ *Dr. Deli József* egyetemi tanár, *dr. Lóránd Tamás* és *dr. Molnár Péter* egyetemi docensek, *dr. Nagy Veronika* valamint *dr.*

Agócs Attila egyetemi tanársegédek 2005. június 23-24-én Budapesten részt vettek a Magyar Tudományos Akadémia Bioorganikus Kémiai Munkabizottsága által szervezett „Bioorganic Chemistry Meeting-2" című munkabizottsági ülésen. A rendezvényen *dr. Deli József* egyetemi tanár „Carotenoid research in Pécs, past and present" és *dr. Lóránd Tamás* egyetemi docens (társszerzők: *dr. Molnár Valéria, dr. Garai János, Erős Dániel, dr. Őrfi László)* „Arylidenecycloalkanones as new possible ligands with tautomerase inhibitor potency" címmel előadást tartott.

■ *Dr. Deli József* egyetemi tanár, *dr. Molnár Péter* egyetemi docens, *dr. Nagy Veronika és dr. Agócs Attila* egyetemi tanársegédek 2005. június 28-30-ig Hajdúszoboszlón részt vettek a Magyar Kémikusok Egyesülete által szervezett szerves- és gyógyszerkémiai tárgyú Vegyészkonferencián. A rendezvényen a következő poszterek bemutatására került sor: *Molnár P., L. W. Levy, Deli J.*: Sósav hatása luteinre és lutein-észterek keverékére; *Deli J., Molnár P., Ősz E., M. D. Grynbaum, P. Hentschel, K. Albert:* Természetes és szemiszintetikus anhidrolutein-izomerek.

■ *Dr. Deli József* egyetemi tanár és *dr. Molnár Péter* egyetemi docens 2005. június 17-22-ig Edinburghban részt vett a 14. Nemzetközi Karotinoid Szimpóziumon (14th International Carotenoid Symposium). A rendezvényen a következő poszterek bemutatására került sor: *P. Molnár, H. Hashimoto, G. Tóth*: Comparison of Optical Absorption-, Raman- and FT-IR-Spectroscopic Data of Several Natural and Semisynthetic (all-*E*)-Carotenoids; *P. Molnár, J. Deli, E. Ősz, G. Tóth, F. Zsila, C. Herrero, J. T. Landrum:* Preparation and Spectroscopic Characterization of 3'-Oxolutein; *P. Molnár, L. W. Levy, J. Deli:* The Effect of Acid on Lutein and on Lutein Esters; *J. Deli, P. Molnár, E. Ősz, M. D. Grynbaum, P. Hentschel, K. Albert:* Structure Elucidation of Naturally Occurring and Semisynthetic Anhydrolutein-Isomers; *P. Molnár, J. Deli, T. Konovalova, M. Bowman, L. Focsan, L. Kispert:* Pulse EPR Characterization of Zeaxanthin and Violaxanthin Radical Cations on Silica-Alumina.

Az Egészségügyi Nyelvi és Kommunikációs Intézetből

■ 2005 szeptemberétől Intézetünkben új anyanyelvi lektor kezdi meg működését. *Amanda Wilson*, aki Észak-Karolina történelmi városából, Salisbury-ből érkezett, Chapel Hillben az Észak-Karolinai Egyetem Újságírói szakán szerzett diplomát. 2001-től angol nyelvet is oktat. Vendégtanárként részt vesz majd az orvostanhallgatók angol nyelvi képzésében, ezenkívül nyelvvizsga-előkészítő tanfolyamot fog tartani az érdeklődők számára (Cambridge-i Nyelvvizsga).

■ A PROFEX Vizsgaközpont ismét megszervezi az államilag elismert egészségügyi szaknyelvi vizsgát angol és német nyelvből, alap-, közép-, illetve felsőfokon. A vizsga időpontja: 2005. november 21-25, az írásbeli vizsga november 25-én lesz, a többi napokon a szóbeli vizsgák zajlanak.

A Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézetből

■ Intézetünk a következő fejezetek megírásával vett részt a jövő évben megjelenő tankönyv, *A farmakológia és farmako-terápia alapjai* elkészítésében (főszerkesztők: *Fürst Zsuzsanna, Gyires Klára,* szerkesztők: *Barthó L., Kerpel-Fronius S., Szilvássy Z., Varró A.*): A szervezet és a gyógyszerek kölcsönhatásait befolyásoló tényezők *(Pintér Erika* és *Barthó Loránd);* A simaizmok működésére ható szerek (*Barthó Loránd);* Nyugtatók, altatók és szorongáscsökkentő szerek (*Barthó Loránd);* Alkoholok farmakológiája és toxikológiája (*Barthó Loránd);* Antiepileptikumok (*Pethő Gábor);* Centrális támadáspontú izomrelaxánsok (*Pethő Gábor);* Helyi hormonok (autakoidok) (*Szolcsányi János* és *Pethő Gábor);* Általános méregtan (*Gregus Zoltán);* Részletes méregtan I. (*Gregus Zoltán).*

A Laboratóriumi Medicina Intézetből

Intézetünk munkatársai az alábbi tudományos kongresszusokon vettek részt az elmúlt hónapokban:

■ A 2005. április 10-12-ig Egerben megrendezett VI. Magyar Genetikai Kongresszus és XIII. Sejt- és Fejlődésbiológiai Napokon *Nagy Tamás, Voraratt Champattanachai, Richard B. Marchase, John C. Chatham*: Protein-associált O-glcNAc szerepe a szívizomsejt intracelluláris kalcium szabályozásában c. előadással; a 16th IFCC-FESCC European Congress of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine elnevezésű rendezvényen (Glasgow, Nagy-Britannia; 2005. május 8-12.) *Kőszegi T*: Endotoxin induced procalcitonin production in different human cell populations, *Ludány A., Hartmann Á., Kovács I., Kőszegi T.*: Comparative microanalysis of tear proteins, *Toldy E., Csákváry V., Oroszlán G., Kovács L. G.*: Changes of bone metabolism during puberty c. poszterrel és *Rideg O., Teibert A., Magyarlaki T., Tőkés-Füzesi M., Miseta A., Schmelczer M., Kovács L. G.*: Appearance of multidrug resistance (MDR) as an early predictor of relapse in imatinib treated chronic myeloid leukaemia patients c. előadás/poszterrel.

■ *Dr. Erdélyi Mária* részt vett 2005. május 24-25-én Szegeden az „ASSISTA Kft. Szárazkémiai analizátorok VITROS felhasználói" című konferencián és 2005. június 1-2-án St.Wolfgang-ban (Austria) a „SISMEX European Symposium"-on.

■ A 2005. május 25-26-án Pozsonyban megrendezett 45th May Conference of Forensic Medicine rendezvényen *Porpáczy Zoltán, Lakatos Ágnes:* Opioids in poppy seed containing foods – innocence or drug abuse? c. előadás hangzott el.

■ *Dr. Kovács L. Gábor és Kőszegi Tamás* részt vett az Amerikai Klinikai Kémiai Társaság éves kongresszusán, a XIX International Congress of Clinical Chemistry IFCC/AACC 2005 Annual Meeting-en 2005. július 24-28-ig (Orlando, Florida, USA), ahol *Kovács L. Gábor* előadást tartott Posterior and intermediate pituitary lobes: neuroendocrine, clinical and diagnostic implication címmel.

■ *Kőszegi Tamás* Nutrition and hypertension címmel előadást tartott Horvátországban (Obonjan), a 2005. augusztus 7-14-ig tartó 8th TEMPUS-CROPBSA Summer School című rendezvényen.

■ *Kőszegi Tamás* témavezetőként a TéT Alapítvány keretében 2 éves projektet nyert el a Zágrábi Egyetemmel (HR 21/2004). A támogatott téma: „Antioxidánsok citoprotektív hatásainak vizsgálata ochratoxin-A mérgezésekben" (2 095 860 Ft).

■ A Pécsett 2005. szeptember 5-7-ig megrendezett FACS User's Meetingen (BD Bioscinces) *Magyarlaki Tamás* szekcióelnöki tisztet látott el és előadást tartott *Magyarlaki Tamás, Tőkés-Füzesi Margit, Rideg Orsolya, Albertné Balázs Erzsébet:* Áramlási cytometria B-sejtes krónikus lymphocytás leukémiában (B-CLL) címmel.

■ *Dr. Kovács L. Gábort* a Cseh Klinikai Biokémiai Társaság tiszteletbeli tagjává választotta. Az ünnepélyes beiktatás 2005. szeptember 11-én Olmücben (Olomouc) a „VIIth Czeh National Congress of Clinical Biochemistry"-n történt.

A Magatartástudományi Intézetből

■ *Dr. Kállai János* egyetemi docens az University of Arizona, Tucson Pszichológia Intézet Szorongáskutató Laboratóriumának

meghívására 3 hónapos kutatói munkában vett részt. A kutatás célja funkcionális magnetikus rezonancia-vizsgálatok (fMRI) meghonosítása a téri tájékozódás területén, komputer által létrehozott virtuális környezetben mozgó egészséges és különböző pszichopatológiai állapotoktól szenvedő személyek kognitív teljesítményének kutatásában. Ezzel párhuzamosan olyan magatartás vizsgálati technikák kerültek kifejlesztésre, melyek lehetővé tették labirintusban szabadon mozgó személyek navigációs teljesítményének vizsgálatát. A kutatások és az ehhez kapcsolódó kutatói kollaboráció a kognitív idegtudományok és a magatartástudományok integrált fejlesztését célozták.

■ *Dr. Buda László* egyetemi adjunktus részt vett az Alternative & Complementary Health Research Network által Nottinghamben június 28-július 1-ig megrendezett, Diversity and Debate in Alternative and Complementary Medicine: The 2nd international academic & experiential conference for researchers & practitioners c. konferencián az alábbi poszterprezentációval: *Buda L., Lampek K.*: New Plans of Complementary & Alternative Medicine Education in Hungary.

■ *Dr. Csathó Árpád* augusztus 21-26-ig részt vett az European Conference on Visual Perception elnevezésű konferencián (A Coruna, Spanyolország).

■ *Dr. Karádi Kázmér* egyetemi adjunktus 2005. augusztus 22-27-ig részt vett az Edinburghban, az Institute of Adaptive and Neural Computation keretében megrendezett neuroinformatikai tanfolyamon, ahol az idegrendszer különböző szintjeinek matematikai szimulációját és azok eszközeit tanították meg.

Az Orvosi Biológiai Intézetből

■ *Dr. Fábián Zsolt* részt vett a Magyarok Nemzetközi Orvostudományi Akadémiája (WHMA) 6. Nemzetközi Kongresszusán, melyet augusztus 25-27-ig Budapesten rendeztek meg. Előadását az „Oncolytic virus in the treatment of cancers" témájú szekcióban P-53 independent cytotoxicity of MTH-68/H (a therapeutic product containing Newcastle disease virus) in tumor cell lines címmel tartotta meg.

A Szívgyógyászati Klinikáról

■ *Dr. Rausch Péter* 2005. július 8. és 24. között látogatást tett a Mayo Klinikán az Egyesült Államokban. Ez idő alatt megismerkedett a szívsebészeti és az intenzív terápiás osztályok munkájával.

■ *Dr. Rausch Péter* a 'European Surgical Institute'-ban, Hamburgban egy háromnapos szív-elektrofiziológiai (elektroanatómiai térképező-Carto XP-rendszer) továbbképzésen vett részt.

■ Szeptember 24. és 28. között *dr. Győrimolnár Iván* és *dr. Tóth Zsolt* részt vett az Európai Szív- és Mellkassebészeti Társaság éves kongresszusán Barcelonában, majd ezt követően egy korábbi meghívásnak eleget téve, munkalátogatást tett a máltai Szívsebészeti Intézetben.

A Traumatológiai Központ Balesetsebészeti és Kézsebészeti Klinikájáról

■ 2005. szeptember 8. és 10. között Pécsett került megrendezésre a Magyar Traumatológus Társaság Kongresszusa és Fiatalok Fóruma. A három napos rendezvényen mintegy 550 regisztrált résztvevő szerepelt. Fő témák: combnyaktörés és szövődményei, a combfej törései, acetabulum-törések, periprotetikus törések, protézis-revíziók, kutatás és innováció a traumatológiában, sürgősségi és akut traumatológiai ellátás, a traumatológiai ellátás jogi vonatkozásai, poszterszekció és vegyes témák. A 35 év alatti előadók előadásait a Fiatalok Fóruma keretein belül értékelték, az első három helyezettet díjazták. A kongresszus alatt a társaság évi közgyűlése, az AO Alumni Csoportjának, valamint az AIOD közgyűlése is zajlott. Fogadás, orgonakoncert valamint záróbankett tette színesebbé a tudományos programot.

Klinikánk az alábbiakkal szerepelt: *Nyárády J.*: A combnyaktörések műtéti megoldásának indikációja a fel keringésének tükrében – referátum; *Naumov I., Borsiczky B., Fodor B., Nyárády J., Rőth E.*: Csontgyógyulás és töréskezelés biokémiai monitorizálása; *Fodor B., Rácz B., Gasz B., Dávid Sz., Laczó F., Naumov I., Borsiczky B.*: Akut haemarthrost követő térdízület citokin túlterhelés; *Novák L., Máthé T.*: Új típusú cement nélküli csípő-endoprotézis kísérletes tapasztalatai; *Sebestyén A., Borsiczky B., Fodor B., Boncz I., Jeges S., Nyárády J., Vermes Cs.*: A serum osteoproteregerin-szint változása a combnyak töréseit követő 3 hónapban; *Sebestyén A., Farkas G., Boncz I., Nyárády J.*: A mediális combnyaktörések primer ellátását követő további ellátások Garden klasszifikáció szerinti értékelése; *Máthé T.*: Mediális combnyaktörés: csavarozás vagy protézis?; *Árvai A.*: Hemiprotetizálás a transzfúzió tükrében; *Czóbel G., Máthé T.*: Hemiprotézis konverziók totál endoprotézisre; *Naumov I., Nyárády J., Vámhidy L., Farkas G., Wiegand N.*: Aceteabulum-törések kezelése: nyílt vagy percután műtét?; *Wiegand N., Naumov I., Vámhidy L., Farkas G., Nyárády J.*: Tíz év tapasztalatai a csípőprotézis szár körüli törések ellátásában; *Ezer F., Börzsei L., Nyárády J.*: Térdízület felszínpótlások utáni periprotetikus törések klinikánk anyagában; *Naumov I., Vámhidy L., Nyárády J.*: Acetabulum-törések késői ellátása; *Járai G., Vámhidy L.*: Térdízületi revízió megoldása csuklós protézissel; *Farkas G., Nyárády J., Vámhidy L., Nőt L. G.*: Combfej töréssel szövődött csípőízületi ficam kezelése; *Deák P., Mintál T.*: Politraumatizált sérültek ellátásának gyakorlata klinikánkon; *Mintál T., Deák P., Horváth A.*: Munkánk jogi aspektusai, különös tekintettel a felvilágosításra; *Zadravecz Gy.*: Ritka talus- és talus-körüli sérülések; *Sallai P., Máthé T.*: Bokaszalag-sérülések ellátása klinikánkon; *Szakálas J., Takács A., Máthé T.*: Bokaszalag-sérülések fizioterápiája; *Bukovecz T., Wiegand N.*: Ligamentum patellae pótlása a quadriceps izom fasciából képzett visszahajtott Y lebennyel (Fiatalok Fórumán I. díjat nyert, *a vele együtt járó Füles Péter emlékéremmel együtt); Móricz O., Wéber Gy., Máthé T., Sallai P.*: Új rendszerű végtagpótló protézis traumás combcsont-amputáltaknak. Elméleti megfontolások, kezdeti tapasztalatok; *Horváth A., Börzsei L., Ezer F., Sebestyén A.*: Időskori osteoporotikus típusos helyi radius-törések ellátási taktikája klinikánkon; *Deák P., Mintál T., Papp B.*: Idős csípőtáji töröttek komplex kezelése; *Doktor K., Máthé T.*: Csípőízületi endoprotézisek után végzett rehabilitáció klinikánkon; *Naumov I., Nyárády J., Farkas G., Ezer F.*: Bőrexpanderek a traumatológiai ellátásban; *Árvai A., Mammel E.*: Kétoldali combnyaktörés osteoporosisban (esetismertetés); *Fodor B., Rácz B., Gasz B., Ferencz A., Dávid Sz., Reglődi D., Naumov I., Rőth E., Borsiczky B.*: Akut haearthrosis során kialakuló ozmotikus stressz indukálta jelátviteli útvonalak vizsgálata chondrocytákon; *Ezer F., Naumov I.*: Inveterált, nyílt trimalleoláris bokatörés ellátása (esetismertetés); *Járai G., Vámhidy L.*: Az osteoporosis jelentősége a traumatológiában.

■ *Vámhidy László* az Isztambulban 2005. szeptember 2-9-ig rendezett XXIII. SICOT Triennial World Congress-en vett részt és előadást tartott *Vámhidy L., Nyárády J., Naumov I., Járai G.*: Clinical application of a new implant system for the treatment of dia-supracondylar fractures of the humerus címmel.

Orvosi Hetilap 2005, 146 (29): 1553-1554

Bertók Lóránd az orvostudomány (MTA) doktora, címzetes egyetemi tanár, OTH-Fodor József Országos Közegészségügy Központ, Frédéric Joliot-Curie Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Intézet, Budapest

Az MTA osztályközi Állatkísérleti Tudományos Bizottságának álláspontja az állatok tudományos célra történő felhasználásáról

Az MTA felismerve az állatkísérletekkel kapcsolatos tudományos és társadalmi igényeket, *Kovács Ferenc* akadémikus javaslatára létrehozta az osztályközi Állatkísérleti Tudományos Bizottságot (AKTB), mely az élettudományokkal foglalkozó osztályok (Agrár-, Orvosi és Biológiai Tudományok) javaslata alapján úgy alakult meg, hogy benne az osztályok, az érdekelt egyetemek, a gyógyszeripar és az állatvédelem tudományos képviselői kaptak helyet. A bizottság jelenlegi összetétele a következő: elnök *Bertók Lóránd,* alelnök *Furka István,* titkár *Nagy György,* tagok: *Anderlik Piroska, Babinszky László, Boros Mihály, Csányi Vilmos, Fekete Sándor, Gyertyán István, Kállai László, Makara B. Gábor, Nagy Béla, Németh Péter, Rosivall László, Róth Erzsébet, Sándor Péter, Sebestyén Gyula, Szabó Gyula, Timár József, Visnyei László.*

Az állatkísérletek az életjelenségek, a kórtani történések és a gyógykezelések lehetőségeinek vizsgálatakor nélkülözhetetlen eljárások voltak és jelenleg is azok. Tulajdonképpen minden nagy élettani, kórtani és gyógyszertani felfedezés állatkísérletekhez kötött. Az állatkísérletekkel egyidejűleg indultak el az állatok védelmét szorgalmazó mozgalmak. E mozgalmak szélsőséges irányzatai már nemegyszer az összes állatkísérlet betiltásáért síkraszálltak. Így e kérdés társadalmi gonddá vált, mellyel foglalkozni kellett. Az első állatvédelmi törvényt 1770-ben az angol parlament hozta. Az EU-ba való belépésünk szükségessé tette a régebbi tagállamokban érvényben lévő állatvédelmi törvény honosítását. Így született meg a magyar állatvédelmi törvény, még taggá válásunk előtt, mely hibái ellenére megteremtette az állatkísérletek szabályozásának, engedélyezésének törvényes feltételeit. Mára már kialakult az engedélyezések rendje, mely alapjában megfelel az ún. Európai Konvenciónak. Bizottságunk állandó kapcsolatot tart fenn a törvény végrehajtását segítő, a Földművelés- és Vidékfejlesztési Minisztérium hatáskörébe utalt Állatvédelmi Tanácsadó Testülettel, illetve az Állatkísérleti Etikai Tanáccsal.

A számítástechnika gyors fejlődése világszerte azt a hitet keltette, hogy állatkísérletekre nem lesz szükség, mert modellekkel ezek helyettesíthetők lesznek. Számosan igyekeztek ezt a szép gondolatot igazolni. Az állatvédők támogatásával, részvételével alakultak is olyan szervezetek, melyek a számítógépes modellezést – az állatkísérlet-helyettesítő eljárást mint célt – tűzték zászlajukra. Sajnos e szép tervek nem valósíthatók meg maradéktalanul, mert vannak olyan kérdések, melyekre elfogadható választ csak állatkísérletekből lehet kapni. Az AKTB alaposan megvizsgálva ezt a kérdést, megfogalmazta álláspontját és a kutatók részére szóló ajánlásait, melyeket az élettudományokkal foglalkozó tudományos osztályok (Agrár-, Orvosi, Biológiai) jóváhagyása után most itt közreadunk.

Az MTA osztályközi AKTB álláspontja az állatok tudományos célra történő felhasználásáról

Az állatok felhasználásával végzett tudományos kutatások iránt a társadalom érdeklődése megnőtt, ezért a MTA AKTB szükségesnek látja, hogy ebben az ügyben egyértelműen kifejtse álláspontját.

A környező világ megismerése az emberi léttől elválaszthatatlan tevékenység. Ennek egyik különösen fontos területe az élet és az élővilág kutatása. Az élettudományok által feltárt ismeretek egyaránt szolgálják az emberi egészség és életminőség javítását, az emberi faj és a bioszféra kölcsönhatásainak megértését. Az életjelenségek végső soron, megbízhatóan csak élő szervezetekben tanulmányozhatók, ezért az élettudományok nem nélkülözhetik az állatkísérleteket.

Az orvostudomány az élettudományoknak az az ága, amelynek célja az emberi egészség védelme, az emberi élet minőségének javítása: tudományos alapját szolgáltatja az orvosi gyógyító és megelőző munkának. Az orvostudományi kutatásokat azonban korlátozza az az erkölcsi elv, hogy emberen kísérleteket nem, vizsgálatokat is csak korlátozottan, indokolt esetben és körültekintően lehet végezni. Az Orvosi Világszövetség által kiadott Helsinki Nyilatkozat értelmében az emberen végzett klinikai vizsgálatokat, így például új gyógyszerek vagy műtéti eljárások kipróbálását, előzetesen állatokon nyert adatokra kell alapozni.

Állatok felhasználására szükség van az emberi és állati egészséget védő toxikológiai vizsgálatokban is. Környezetünkbe folyamatosan nagyszámú anyag kerül, amelyeket emberi szükségletek kielégítésére az ipar állít elő. Az új vegyületek kibocsátás előtti ártalmatlansági vizsgálata elengedhetetlenül szükséges a társadalom védelme szempontjából.

Állatokon végzett kutatások nemcsak közvetlen gyakorlati (például gyógyító vagy mérgezést megelőző) célokat szolgálnak. Az ún. alapkutatások eredményei, amelyek révén megismerjük az élő szervezetek működését és az élőlényekben található anyagok jellemzőit, gyakran csak hosszabb idő múlva hasznosíthatók a gyakorlatban. Nyilvánvaló azonban az ilyen kutatások szükségessége, mert ezek alapozzák meg az alkalmazások lehetőségét.

Az ember azonban nemcsak megismerő tevékenységében egyedülálló, hanem abban is, hogy erkölcsi érzékkel is rendelkezik, amely képessé teszi arra, hogy ne csak saját érdekét tekintse, hanem azt is figyelembe vegye, ami ettől függetlenül helyes lehet. A szakembernek felelősséget kell viselnie az általa tartott és neki szinte teljes mértékben kiszolgáltatott állatok életéért, és ez a felelősség magába foglalja azt az erkölcsi kötelességet, hogy az állatoknak a kísérletek során a lehető legkisebb fájdalmat okozza. Az AKTB elfogadja az állatok tudományos célra történő felhasználásának ésszerű korlátozását, és támogatja az állatok felhasználását helyettesítő módszerek kifejlesztésére irányuló orvosbiológiai kutatásokat, de az állatkísérleteket nélkülözhetetlennek tartja. Az emberiség fennmaradása ma még nem képzelhető el állatok felhasználása nélkül. Ezeknek túlnyomó többségét, 95 %-át, táplálékként fogyasztjuk el, de hosszú távú létezésünk szempontjából ugyanilyen fontossággal bír az a három ezrelék – többségében erre a célra kitenyésztett és szaporított – állat, melyet tudományos kutatásokhoz használunk fel. Az orvostudomány, beleértve alaptudományait is, a betegségek, az általuk okozott szenvedés és a halál ellen küzd, ezért nemcsak hasznossága, hanem erkölcsi alapja is kikezdhetetlenül szilárd, mivel az emberi élet fontosságát minden mást megelőző helyre teszi.

Az MTA AKTB állatkísérleti ajánlásai

- Az állatok szállítása, gondozása, tartása, takarmányozása és felhasználása legyen összhangban az állatvédelmi törvény előírásaival.
- Állatok felhasználásával járó kutatásokat úgy kell tervezni és végrehajtani, hogy azok az emberiség javát szolgáló tudást gyarapítsák.
- A kutatónak erkölcsi kötelessége minden vizsgálatot állatkíméleti szempontból is kifogástalanul tervezni és végezni.
- A kutatónak és a személyzetnek megfelelően képzettnek kell lennie. Az élő állatokkal kapcsolatos képzés, továbbképzés foglalja magába az állatok helyes gondozásának, a velük való emberséges bánásmódnak az elsajátítását is.
- Az állatok tartását, táplálását és gondozását olyan szakember felügyelje, aki kellően képzett, tapasztalt a kísérleti állatokkal való bánásmódban.
- Tudományos célra az értékelhető eredményekhez szükséges számú állatot kell használni. Ahol lehetséges és ésszerű, alkalmazandók az élő állatot helyettesítő módszerek, például a matematikai modellek, in vitro rendszerek stb.
- Az állatok felhasználása során el kell kerülni az indokolatlan fájdalomokozást. A kutatóknak abból kell kiindulniuk, hogy olyan eljárások, amelyek fájdalmat okoznak emberben, ugyanezt idézhetik elő állatokban is. Ha a vizsgálat során az állatot hosszan tartó és káros hatás éri, az újabb vizsgálatra felhasználni nem szabad.
- Állatok felhasználásával folyó kutatások kizárólag a Munkahelyi Állatkísérleti Bizottság hozzájárulásával, az FVM Állatvédelmi Tanácsadó Testületének Állatkísérleti Tudományos Etikai Tanácsa jóváhagyásával, és ennek alapján az illetékes állategészségügyi hatóság engedélyével folyhatnak.
- Az MTA köztestületi tagjai és munkatársai nem köthetnek olyan kutatási szerződést, továbbá nem vehetnek részt olyan kutatómunkában, amely ezeknek az erkölcsi elveknek nem felel meg.

Az Orvostudományi és Egészségtudományi Szakosztály 2005. szeptember-október havi programja

2005. szeptember 19.

Megemlékezés a 100 évvel ezelőtt született Romhányi György professzorról

Méltatások: *Dr. Lénárd László,* a Pécsi Tudományegyetem rektora, *Dr. Kosztolányi György,* az Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum elnöke, *Dr. Sümegi Balázs,* az Általános Orvoskar dékánja

Fényképfelvételek bemutatása: *Dr. Degrell Péter* és *dr. Tóth Pál*

Felkért előadás: *Prof. Tabár László* (Mammography Department, Central Hospital, Falun, Sweden): Új korszak az emlőrák diagnosztikájában és terápiájában (40 perc)

2005. szeptember 26. – Felkért előadások

„Egy fel nem ismert járvány" – sérülések és balesetek

Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Projekt 2002-2005

Záróbeszámolók: *Dr. Dóczi Tamás* projektvezető (PTE-OEC-ÁOK Idegsebészeti Klinika); *Dr. Bogár Lajos* (PTE-OEC-ÁOK Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet); *Dr. Gallyas Ferenc és dr. Büki András* (PTE-OEC-ÁOK Idegsebészeti Klinika); *Dr. Nagy Ferenc, dr. Kondákor István, dr. Faludi Béla* (PTE-OEC-ÁOK Neurológiai Klinika); *Dr. Nyárády József* (PTE-OEC-ÁOK Traumatológiai Központ Balesetsebészeti és Kézsebészeti Klinika); *Dr. Rőth Erzsébet* (PTE-OEC-ÁOK Sebészeti Oktató és Kutató Intézet); *Dr. Wéber György* (PTE-OEC-ÁOK Sebészeti Klinika).

2005. október 3. – Tanulságos esetek fóruma

1. Biograft műbillentyű okozta bal kamrai kiáramlási akadály és műtéti korrekciója (esetgazda: *dr. Hejjel László* PTE-OEC-ÁOK Szívgyógyászati Klinika);
2. A HELLP szindróma különös esete (esetgazda: *dr. Horváth Boldizsár,* Vas Megyei Markusovszky Kórház Szülészeti Osztály);
3. Műtéttel gyógyított epilepszia esete (esetgazda: *dr. Janszky József,* PTE-OEC-ÁOK Neurológiai Klinika).

2005. október 10. – Felkért előadások

1. *Prof. Thomas Pieber* (Dept. of Internal Medicine, Karl Franzens University of Graz, Austria): The artificial beta-cells (40 perc);
2. *Dr. Benedek Orsolya* (PTE-OEC-ÁOK Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet): A *Yersinia pestis* plazminogén aktivátorának virulencia-funkciói (15 perc);
3. *Dr. Kövesi Tamás* (PTE-OEC-ÁOK Gyermekgyógyászati Klinika): A cytokin-egyensúly változása szívműtétek során (15 perc).

2005. október 17. – Tanulságos esetek fóruma

1. Progresszív ataxia és juvenilis cataracta különleges esete (esetgazda: *dr. Kellermayer Richárd,* PTE-OEC-ÁOK Orvosi Genetikai és Gyermekfejlődéstani Intézet és *dr. Pfund Zoltán,* PTE-OEC-ÁOK Neurológiai Klinika);
2. Multiplex epitheloid malignus schwannoma (Schwannomatosis) (esetgazda: *dr. Huszár Péter,* „Kaposi Mór" Megyei Kórház Idegsebészeti Osztály);
3. Colitis ulcerosat utánzó vasculitis és antifoszfolipid katasztrófa-szindróma esete (esetgazda: *dr. Király Ágnes,* PTE-OEC-ÁOK Családorvostani Intézet és III. számú Belgyógyászati Klinika és *dr. Sütő Gábor,* PTE-OEC-ÁOK Immunológiai és Reumatológiai Klinika).

2005. október 24. – Tanulságos esetek fóruma

1. Banális sérülésből következő fulmináns szepszis (esetgazda: *dr. Ezer Erzsébet,* PTE-OEC-ÁOK Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet);
2. Valóban veszélytelen-e a nagy, tüneteket nem okozó epehólyagkő? (esetgazda: *dr. Juhász Emilia,* Tolna Megyei Önkormányzat Balassa János Kórháza Gasztroenterológiai Osztály);
3. Szokatlan szimptómával, lokalizációval és terjedéssel járó agydaganat (esetgazda: *dr. Gömöri Éva,* PTE-OEC-ÁOK Patológiai Intézet).

ARADI VÉRTANÚK NAPJA

Képek és szövegrészletek: *Ezernyolczszáznegyvennyolcz : az 1848/49-iki magyar szabadságharcz története képekben: egykoru képek, okiratok, eredeti kézírások, ereklyék, nevezetes nyomtatványok, kiáltványok, művészi emlékek* /Bársony István [et al.] közreműködésével szerk. Jókai Mór, Bródy Sándor, Rákosi Viktor. Révai Testvérek Irodalmi Intézet RT., Budapest, 1898. Köszönjük Kiss Tamásnak és Hofmanné Majoros Ildikónak (Könyvtár), hogy a megemlékezésre alkalmas képeket és szövegrészleteket a fenti kiadványból kiválasztották.

„Mikor az oroszok százezrei betörtek, akkor már csak arról volt szó: becsülettel meghalni, s dicsőséget hagyni az utódokra. Mindenki tisztában volt vele, hogy Magyarország ügye elveszett. Erdély szorosait honvédeink vitézül védelmezték, de az orosz túlerő elől mindenütt meg kellett hátrálniok.

Segesvárnál került döntő ütközetre a dolog. Egy felől a székelyek legendás Bem apója 5000 emberrel és 12 ágyuval, más felől Lüders tábornok 12,000 emberrel és 32 ágyuval. Bem égett a vágytól, hogy az oroszokkal összemérhesse fegyvereit, s nem várta be, mig csapatai mindenfelől összegyülhetnek.

Julius 31-én délelőtt 11 órakor kezdődött a csata. Bem Héjjasfalva felől bontakozott ki, az oroszok Segesvárt tartották megszállva. Lüders Maros-Vásárhely felől várta a főtámadást és serege jó részével maga is ott foglalt állást.

1870-ben készült fénykép után

Erdélyi paraszt ágyúöntők

Bem eközben Fehéregyháza mellett kifejlődik, s megkezdi az ágyuzást. Az első lövésre Szkariatin orosz tábornok halva bukik le a lováról. Nagy riadal támad a magyarok közt és szuronyszegezve azonnal támadásra indulnak. De a túlerővel szemben mit sem tehetnek. Az oroszok fedett állásukból pusztító tűzzel fogadják rohamoszlopainkat. A honvédek hátrálnak, majd másodszor is, harmadszor is rohamra indulnak. Mind hiába, az orosz nem mozdúl helyéből. A völgy megtelik puskaporfüsttel, s ádáz harczi zaj harsog a levegőben.

Délután látja be Lüders, hogy Maros-Vásárhely felől semmi veszedelem se fenyegeti, s a csatatérre lovagol … csakhamar az összes kozákezredek pokoli dübörgéssel, irtóztató rivalgással neki zúdulnak a magyar seregnek. Csekély számú huszárságunk nem állja ki a lökést és menekül … A kozákok bele vágnak gyalogságunkba, csapataink megrendülnek, hátrálnak, a miből csakhamar vad futás lesz. A kozákok utánuk és kaszabolják őket.

Bem maga is majdnem orosz fogságba esett. Kocsija felfordult és ő egy mocsaras árokba borult. Itt magát halottnak tetetve hevert, a mivel kikerülte a kozákok figyelmét. Éjjel aztán viszszalopódzott a csatatérre négy Vilmos-huszár s hosszas keresés után ráakadva, kimentette az ősz vezért.

E csatában Bemnek majdnem egész serege megsemmisült. Vesztettünk 1000 halottat és sebesültet, 500 foglyot, 8 ágyut, 2 zászlót. 790 honvéd eltünt. Bem podgyásza, hadipénztára, a kolozsváriaktól kapott Rákóczy-kardja, mind az ellenség kezére került.

Ezzel Erdély sorsa el volt döntve. Komoly harczra többé nem került a dolog.”

*

„Október harmadikán történt, hogy Székesfehérvár védtelen lakossága megtámadta a visszavonuló Jellachich csapatait, s könnyű győzelmet aratott az elszánt férfiaktól megijedt hordákon. A horvátság lerakta fegyvereit, azokat a fegyvereket, amiket a megszeppent várostól zsákmányolt, melynek még vadászpuskáit is elrabolta. A nemzetőrök 1158 horvát foglyot kisértek a főváros felé. Alig tisztították meg városukat ezektől, új had közeledett. Róth tábornok kilencezer emberrel s tizenkét ágyúval, hogy a bánhoz csatlakozzék!

Hol volt már az akkor!

Róth elcsigázott seregét egyre üldözte Perczel hős kis csapata. Nem hagyják megpihenni Táczon, Bárándnál már elővédje leteszi a fegyvert Görgei előtt. A fősereg részéről Philippovich tábornok fölkeresi Perczelt, s szabad elvonulást kér, hogy visszamehessen Horvátországba. Perczel föltétlen megadást követel, mire Róth Kálozon és Déghen át Ozora felé akarna elillanni, de a magyarság bekeriti egész seregét. A föld népe is mindenütt felkél, s minden egér-utat elzár a menekvő horvát sereg elől.

Róth föltétlenül megadja magát. Ágyúi, lobogói a porban hevernek, ő maga átadja kardját. 7500 határőr, 80 tiszt és két tábornok esik a magyarok fogságába.

E jelenet bevégezte Jellachich hadjáratát.

Továbbra is tábornok maradt ugyan, a magyar sereg még találkozott is vele, de hatalmát örökre elvesztette, s ezentúl csak az osztrák generálisok számát szaporította.”

*

Áldozatkészség

Harczkészség

Haldokló harczos

Az aradi vértanúk szobráról. Zala György műve*

„Benn az aradi várban egy hatalmas kiterjedésű egyemeletes épület: ez volt a vértanúk börtöne, a honnan a vesztőhelyre vitettek. …

Ugyanitt volt a had-bíróság tanácsterme is. Dolga volt bőven, rövid három hónap alatt 850 ítéletet mondott ki, ezek közül 250 halálra szólott. Az utóbbiakat természetesen nem hajtották végre, hanem «kegyelemből» átváltoztatták 10-20 évi fegyházra, várban, böjtökkel szigorítva.

A kufsteini, olmützi, josefstadti, munkácsi stb. váraknak, a melyek megteltek magyar rabokkal, a pesti Neugebäude mellett Arad volt a legnagyobb emberanyag-liferánsa. Haynau maga személyesen is lenn járt Aradon, hogy az ítélő masina működésére utasításokat adjon.

Ennek a szörnyetegnek a szellemében folyt aztán a hóhérmunka, melyet nem átallottak hadi-biráskodásnak nevezni.

S ha az ítéletek minden emberi érzésből kivetkezettek voltak, nem volt sokkal különb a fogoly honvédekkel való bánás sem. Nem tekintették őket hadi foglyoknak, hanem kiirtani való csőcseléknek. Megtörtént p. o. hogy egy Zomboy nevű honvédtiszt, kinek összevagdalt kezei fel voltak kötözve, épp akkor ment keresztül a vár piaczán, mikor Haynau is arra járt a kiséretével.

A honvéd nem köszöntötte, nem is köszönthette Haynaut, a ki erre éktelen dühbe jött. A szegény csupa seb embert két káplárral lefogatta, deresre huzatta, s addig verette, míg belehalt. Ez is egy martir – ítélet nélkül!

Howiger várparancsnok méltó szolgája volt urának. Kegyetlen, gonosz ember, a ki a honvéd-foglyok szomorú helyzetét, a hol csak tehette, még szégyennel is tetézte. Micsoda ellátásban részesültek a foglyok, mutatja az, hogy még a tábornokoknak sem adtak ágyneműt, s csak külön engedélylyel volt szabad ösmerőseiktől párnát, paplant kérniök. «Mit finnyáskodnak, – mondotta Howiger, – az akasztófán nincs szükség egészségre.»

Bizony-bizony, nem igen van az országban szomorúbb épület, mint az a nagy, emeletes ház az aradi várban.”

*

„Az aradi vár nagy foglyai hatodikára virradóra elvégezték földi dolgaikat. Leveleket írtak, s azokat gyóntatóiknak adták át, hogy ezek feleségükhöz juttassák. Damjanich két levelet is adott gyóntatójának, Sujánszkynak. Egyik feleségének szólott, a másikat Vásárhelyi Julia urhölgynek czímezte, kinek házánál Damjanichné ez időtájt tartózkodott. A levél, melyet itt hasonmásban közlünk (az idézett műben – *a szerk.)*, magyarúl így hangzik: Mélyen tisztelt Nagyságos Asszonyom! Hogy boldogtalanságom egész súlyát érezzem, anyánk ma Temesvárra ment. Nem lehet, nem szabad Emiliát egyedűl tudnom, s azért kegyedhez fordulok kérésemmel jó nagyságos Asszonyom, hogy szegényt addig, míg anyja távol van, házánál tartsa. Nemes gyöngéd szíve kezeskedik nekem, hogy Nagyságod a szerencsétlen nőnek gondját viselendi. Csak azt az egyet kérem: ne hagyja őt magára. Az ég áldása kisérje Önt, jó Nagyságos Asszonyom, élete pályáján, s fogadja tőlem köszönetem és nagyrabecsülésemet mindazért, mit nekem, s az én szerencsétlen Emiliámnak tett volt. Az én sorsom borzasztó, de remélem, hogy férfi módjára fogom elviselni. Mindnyájuknak egy utolsó Isten hozzád. Arad, October 5. 1849. A Nagyságodat nagyrabecsülő Damjanich.”

---

*A szoborállítás költsége közadakozásból gyűlt össze. A pályázatot elnyerő *Huszár Adolf* váratlan halála folytán az emlékszobor kivitelezését *Zala György* szobrászművész (**Zala György,** Mayer [Alsólendva, 1858. április 16. – Bp., 1937. július 31.]: szobrász, az MTA t. tagja [1930]) vállalta magára 1885-ben, amelyet azután 1890. október 6-án, a kivégzés 41. évfordulóján lepleztek le az egész országot megmozgató fényes ünnepség közepette Arad főterén.

A Vértanúk szobrának főalakja a Hazát jelképező „Hungária”, körben az „Ébredő Szabadság”, az „Áldozatkészség”, a „Harckészség”, a „Haldokló harcos” allegóriája, a gránit talapzat alsó részének párkányán a tábornokok arcképei láthatók.

Dr. Ősz Erzsébet

1970 – 2005

Ősz Erzsébet 1970. május 20-án született Kolozsváron. Középiskolai tanulmányait Kolozsváron, a Báthory István Elméleti Líceumban végezte kitűnő eredménnyel. Ezt követően 1988-1993 között a Babes-Bolyai Tudományegyetem Kémia és Ipari-Kémia Karán hallgató, 1993-ban vegyész (M.Sc.), kémia-fizika tanár képesítést szerzett. 1993-1998 között Debrecenben, a Kossuth Lajos Tudományegyetem Szerves Kémiai Tanszékén folytatott PhD-tanulmányokat szerves kémia és NMR-spektroszkópia szakterületeken. Rövid, pár hónapos ipari kitérő (ICN Hungary Rt., Tiszavasvári) után 1998-ban került Pécsre, az Orvostudományi Egyetem akkor induló NMR-laboratóriumába, tanársegédként. 2000-ben sikerrel védte meg PhD-dolgozatát, ugyanebben az évben adjunktusi kinevezést kapott. 2004-től egyetemi docens.

1998-tól kezdve részt vett a magyar- és angol nyelvű I. éves orvostanhallgatók orvosi kémia- és az I. éves dietetikus hallgatók kémiaoktatásában. II éves orvostanhallgatók számára biokémia előadásokat tartott. Részt vett a PhD-hallgatók számára tartott „Az NMR-spektroszkópia biológiai alkalmazásai" című előadás-sorozatban. A Pannon Agrártudományi Egyetemen „Műszeres analitika" című előadás-sorozatot tartott orvosdiagnoszták részére.

Kutatói tevékenysége is szerteágazó volt, a kémiailag szintetizált, illetve természetes forrásból izolált szerves molekulák NMR-módszerek segítségével történő teljes szerkezetazonosításától a mitokondriális metabolizmus ex vivo tanulmányozásán, illetve az energiametabolizmus 31P-NMR-rel való in vivo követésén keresztül, az élő egér vagy patkány szervi elváltozásainak „hagyományos" képalkotó módszerekkel (MRI) történő vizsgálatáig terjedt. Közel 50 tudományos közlemény (könyvfejezet, cikk, folyóiratban megjelent konferencia abstract; kumulatív impakt faktor ~100) és ugyanennyi tudományos előadás társszerzője. Számos sikeres tudományos pályázat (OTKA, ETT) résztvevője, vagy témavezetője (FKFP). Kiemelkedő tehetségét számos ösztöndíjjal is elismerték (1996-1997: Pro Regione (Magyar Vidékért) Alapítvány kutatói ösztöndíja; 1998-1999: Soros Alapítvány (ösztöndíj a PhD doktori értekezés megírásának támogatására); 2001: Abay Neubauer Gyula-díj (Pécsi Tudományegyetem Kutatói Díja); 2001-2004: Bolyai János Kutatási Ösztöndíj.

Deli József
egyetemi tanár

Kedves Zsóka!

Egy közvetlen munkatárs elvesztésekor nagyon nehéz és fájdalmas bármit is mondani, különösen akkor, ha egy fiatal kollégáról van szó. És még nehezebb, ha nemcsak munkatársról, hanem egyben barátról is szó van. Halálod nagyon váratlanul ért minket. Tudtuk, hogy beteg vagy, de ahogy Te hittél a gyógyulásodban, úgy mi is bizakodtunk. Nem akartuk elhinni, hogy az a betegség, amelyről azt hittük, hogy egyszer már legyőzted, mégiscsak legyűr.

Két hét híján hét évet töltöttél körünkben, az intézetben. Hét évvel ezelőtt, nem tudom mennyi gondolkodás és vajúdás után, Pécsre költöztél. Jöttél, mert úgy érezted, adódott egy nagy lehetőség a munkádban, amit meg kell ragadnod. Dolgoztál az NMR-laborban, oktattál az orvoskaron és az Egészségügyi Főiskolán. Oktattál magyar és angol orvostanhallgatókat, a főiskolán dietetikusokat. A laborban mértél nekünk, vegyészeknek karotinoidokat és heterociklusokat, képet alkottál a biokémikusoknak. Munkádban mindig meg lehetett bízni. Sokat dolgoztál, lehet, hogy túl sokat. Volt sikeres kutatási pályázatod, és sajnos sikertelen is, aminek az indoklása, tudom, nagyon bántott. Sok cikked jelent meg, impakt faktorod, hivatkozásaid száma magas. Ezek azonban, bár manapság nagyon divatos mutatók, csak számok, amelyek mögött nem látszik az ember. Tiszteltük és elismertük a tudásod, de elsősorban az embert szerettük benned. Szerettük a közvetlenségedet, az elevenségedet, a vidámságodat, az életszeretetedet. Szerettük a segíteni akarásod, az emberséged. Szerettük, hogy bármikor le lehetett veled ülni beszélgetni, akár intézeti dolgokról, akár egyebekről. Szerettük, amikor felcsattantál, így fejezve ki nemtetszésedet valami iránt. Csodáltuk precizitásodat, munkabírásodat. Veled örültünk, amikor örültél, amikor végre megkaptátok a magyar állampolgárságot, amikor sikerült lakást, autót vennetek, és amikor úgy látszott, hogy végre minden sínen van az életetekben. Végre vissza lehet venni egy kicsit a tempóból, végre nyugodtabban lehet élni. Sajnos nem sikerült.

Kedves Zsóka!

Búcsúzom Tőled az egyetem, a kar és intézetünk összes dolgozója nevében is.

Emléked megőrizzük, nyugodj békében.

Deli József
egyetemi tanár